

Els mapes de la presència catalana i otomana a l'Amèrica dels segles **XVI** i **XVII**

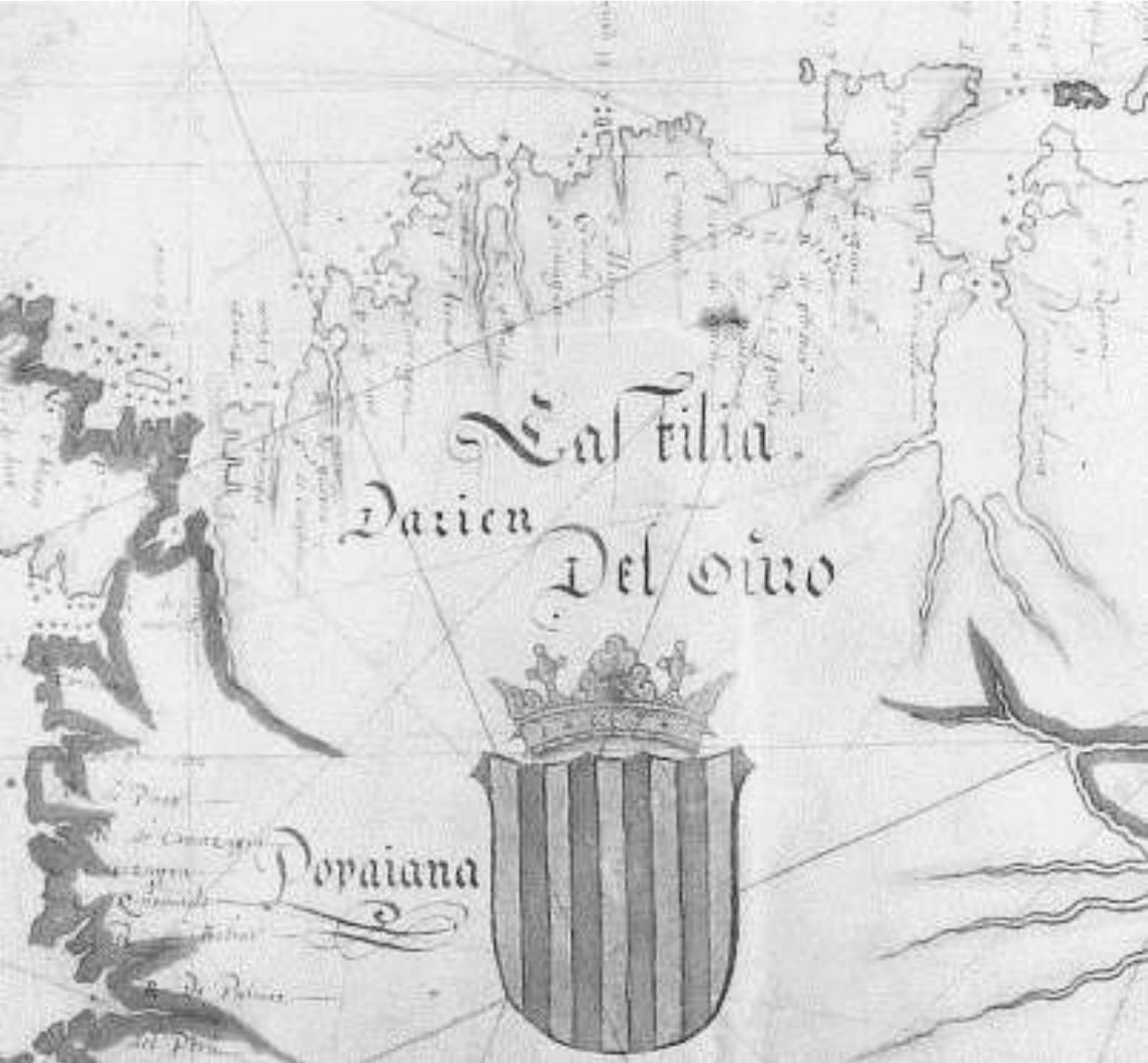
Basat en una recerca de n'Enric Guillot

© Del text: Andreu Marfull Pujadas, 2023

© Recerca, recopilació i documentació de tots els mapes: Enric Guillot, 2023

Guió

LES ESTADÍSTIQUES	1
ELS MAPES.....	9
Catalans i "lleonesos" per Amèrica.....	10
Més mapes amb evidència catalana a Amèrica	21
Els mapes manipulats.....	31
La presència otomana per Amèrica.....	40

LES ESTADÍSTIQUES

N'Enric Guillot ha treballat sobre un total de 73 mapes dels segles XV al XVII, la majoria del XVI i el XVII. Llista:

1. 1421: Portolan Chart, (Francesco de Cesanis), [© Fondazioni Musei Civici Venezia: Museo Correr, Cl. XLIVa n. 0013].
2. 1484: Mediterrani Europa, (Arnald Domenech), [© Library of Congress, Geography and Map Division, G5672.M4P5 1484 .D6 Vault:Vellum 4].
3. 1485: Carta nàutica d'Europa Occidental i Àfrica, (Pedro Reinel), [© Archives Départementales de la Gironde, 2Fi 1582 (bis)].
4. 1492: Portolan chart of Mediterranean, (Jorge de Aguiar), [© Beinecke Rare Book and Manuscript Library, University of Yale, New Haven, USA, 30cea/1492].
5. 1500: Parte correspondiente a la América de la Carta General de Juan de la Cosa (publicada al 1837)), [© Biblioteca Nacional de España, bica0000041165].

6. 1502: Mapa de Cantino, (Anònim), [© Biblioteca Estense Universitaria, Modena, C.G.A.2].
7. 1504: Portulan Atlantik, (Pedro Reinel), [© BSB-Bayerische Staatsbibliothek, BSB Cod. Icon. 132].
8. 1506: Planisphère nautique, (Nicolaus de Caverio), [© Bibliothèque nationale de France, GE SH ARCH-1].
9. 1507: Universalis Cosmographia Secundum Ptholomaei Traditionem et Americi Vespucii Alioru[m]que Lustrationes, (Martin Waldseemüller), [© Library of Congress, Washington, G3200 1507 .W3 Vault].
10. 1509-10: Karte Süd- und Ostafrikas sowie des Indischen Ozeans, (Anònim (Reinel)), [© Herzog August Bibliothek, Wolfenbüttel, ibid., S. 37.].
11. 1511: Carte de l'Océan Atlantique Nord-Est, de la Mer Méditerranée et de la Mer Noire, (Salvat de Pilestrina), [© Bibliothèque nationale de France, CPL GE AA-563 RES].
12. 1513: Tabula Terre Nove (Martin Waldseemüller), [© The British Library, BL Mapes C.1.d.8].
13. 1516: Navigatoria Portugallem Navigationes Atque Tocius Cogniti Orbis Terre Maris..., (Martin Waldseemüller), [© Library of Congress, Washington, Jay I. Kislak Collection Rare Book and Special Collections Division (43)].
14. 1517: Carte de l'océan Indien, (Pedro Reinel), [© Bibliothèque nationale de France, CPL GE AA-565 RES].
15. 1519: Carta Kunstman IV, (Pedro i Jorge Reinel), [© Bibliothèque nationale de France, CLP GE AA 564 RES].
16. 1524: Carte de la Mer Méditerranée, de la Mer Noire et de l'Océan Atlantique nord-est, (Hieronymus Verrazano), [© Bibliothèque nationale de France, CPL GE C 5100 RES].
17. 1529: Lettera di Giovanni da Verrazzano navigatore fiorentino a Francesco I re di Francia sulla scoperta di nuove terre nella costa settentrionale d'America, (Girolamo da Verrazano), [© BAV - Biblioteca Apostolica Vaticana, Città del Vaticano, 950713].
18. 1534: Carte nautique de l'Océan Atlantique et de la Mer Méditerranée, (Gaspar Viega), [© Bibliothèque nationale de France GE B-1132 RES].
19. 1535: Carta del Atlántico Norte, (Jorge Reinel), [© National Maritime Museum, Greenwich, London, G213:2/4].
20. 1537: Portogallo, Gaspar Viegas, (Gaspar Viegas), [© Biblioteca Riccardiana - Entenze, Cod. Ricc. 1813].
21. 1540: Novae Insvlae, XVII Nova Tabvla, (Sebastian Münster), [© John Carter Brown Library, Z P975 1540g [R] /1-SIZE].
22. 1540: Mapa de América, Europa, África y Castello da Myra, (Jorge Reinel), [© Biblioteca Barone Ricasoli- Firidolfi Firenze, Cortes., Pl. 15.].
23. 1541: Weltkarte, (Nicolas Desliens), [© Sächsische Landesbibliothek, Dresden, SLUB/KS A19883].
24. 1543: World chart, which includes America and a large "Terra Java" Australia?, (Guillaume Brouscon), [© Henry E. Huntington Library, HM46].
25. 1545: North and South América, (Antonio Pereira), [© John Carter Brown Library, B546/2 Ms./OVERSIZE].
26. 1546: Portolan Atlas, (João Freire), [© Henry E. Huntington Library, HM35].
27. 1548: Manuel de pilotage, à l'usage des pilotes bretons, (Guillaume Brouscon), [© Bibliothèque national de France, MSS FRANCAIS 25374].
28. 1550: Portuguese manuscript chart of the North Atlantic and neighbouring lands, (Anònim), [© Royal Geographical Society, London, S0018726].
29. 1550: Map of the new World, (Sebastian Münster), [© The New York Public Library, Map Div. 02-236].
30. 1550: Map of the new World, (Sebastian Münster), [© Library of Congress, G3290 1550 .M8].
31. 1550: A carta náutica do Atlântico Norte, (Lopo Homem Reineis), [© Biblioteca Nacional de Portugal, Lisboa, C.C. 1230 R.].
32. 1550: Carte nautique portugaise de l'Océan Atlantique, (Jorge Reinel), [© Bibliothèque nationale de France, Ge B 1148 Rés].
33. 1550-60: Atlas Portugès, (Anònim), [© National Maritime Museum, Greenwich, London, F1542, P/14].
34. 1555: Cosmographie universelle, selon les navigateurs tant anciens que modernes (Guillaume le Testu), [© Service historique de la Défense, D.1.Z14].
35. 1558: Atlas nautique portugais, (Diogo Homem), [© Bibliothèque nationale de France, GE C-5086 RES].

36. 1560: Livro de Marinharia de Joao de Lisboa, (Anònim) (Joao de Lisboa)), [© Arquivo Nacional da Torre do Tombo, PT-TT-CRT 166].
37. 1560: Portolan Atlas, (Bartolomeu Velho), [© Henry E. Huntington Library, HM44].
38. 1563: Atlas de Lázaro Luís, (Lázaro Luís), [© Academia das Ciências de Lisboa, MS-14-1].
39. 1565: Portolan chart of the Pacific coast from Guatemala to northern Peru with the Galapagos Islands(Anònim), [© Library of Congress, Geography and Map Division, Library of Congress (72), G4802.C6P5 1565 .P6 Vault : Vellum 9].
40. 1567: World Map, (Nicolas Des Liens), [© National Maritime Museum, Greenwich, London, G201:1/51].
41. 1568: Seekarte, (Diego Homem), [© SLUB-Sächsische Landesbibliothek Staats und Universitätsbibliothek, Dresden, Mscr.Dresd.F.59.a].
42. 1570: Carta Atlàntica, (Domingo Teixeira), [© Bodleian Library, MS. K1 (110)].
43. 1570: Portolan Atlas, (Fernão Vaz Dourado), [© Henry E. Huntington Library, HM41].
44. 1573: Mapamundi de Domingo Teixeira, (Domingo Teixeira), [© Bibliothèque nationale de France, CLP GE SH ARCH 3].
45. 1575: Atlas nautique du monde, (Luis Teixeira), [© Bibliothèque nationale de France, FRANCAIS 9669].
46. 1576: Atlas, (Fernão Vaz Dourado), [© Biblioteca Nacional de Portugal, BN IL. 171].
47. 1578: Portolan Atlas, (Joan Martines), [© Henry E. Huntington Library, HM33].
48. 1580: Portolan Atlas, (Bartolomeo Olives), [© Henry E. Huntington Library, HM32].
49. 1583: Portolan Atlas, (Sebastião Lopes), [© Bibliothèque nationale de France, CPL GE SH ARCH 38].
50. 1583: Geographicae tabulae in charta pergamena, (Antonio Millo), [© Biblioteka Narodowa Polona, ZZK 0.2 399].
51. 1585: Carta nautica dell'Atlantico, con parte delle Americhe, dell'Africa e dell'Europa della fine del secolo XVI, (Luis Teixeira), [© BNCf-Biblioteca Nazionale Centrale Firenze, Port. 27].
52. 1585: Coastal charts of the Americas and west Africa, (Teixeira's School), [© Hispanic Society of America, LC Control: 93684526].
53. 1587: Atlas de Joan Olives, (Joan Martines), [© Biblioteca Nacional de Madrid, Vitr/4/20].
54. 1589: Route of Drake's Voyage, 1585-86, (Baptista Boazio), [© Library of Congress, Jay I. Kislak Collection, Rare Book and Special Collections Division, Library of Congress [112]].
55. 1592: Manuscript portolan atlas of Europe, Africa, and America, (Hercules O'Doria), [© The John Carter Brown Library, Codex Z 5/1-SIZE].
56. 1599: Carte de l'Océan Atlantique nord, (Jan Dirckx), [© Bibliothèque nationale de France, Ge SH Arch 4].
57. 1600: Carta Atlantico Norte e Sul, (Luis Teixeira), [© Museu de Marinha, Lisboa, ATLAS K3].
58. 1600: Nautical Chart of Mediterranean Sea, (Luis Teixeira), [© Henry E. Huntington Library, HM1549].
59. 1600: Portolan Atlas, (Anònim), [© Henry E. Huntington Library, HM34].
60. 1602: Nautical chart of Mediteranean Sea and Europe, (Joan Oliva), [© Henry E. Huntington Library, HM40].
61. 1614: Atlas de Joan Oliva, Messina, (Joan Oliva), [© Fundació Bartomeu March Severa].
62. 1618: Carte nautique de l'Océan Atlantique, de la Méditerranée et d'une partie de l'Océan Pacifique, (Domingos Sanches), [© Bibliothèque nationale de France, CPL GE AA-568 RES].
63. 1620: Portolan Chart, (Anònim), [© Henry E. Huntington Library, HM47].
64. 1623: Map of the World, (Antônio Sanches), [© The British Library, Add 22874].
65. 1625: Carte de l'Océan Atlantique, (Jean Dupont), [© Bibliothèque nationale de France, Ge SH Arch 9].
66. 1630: Portolan Atlas, (Anònim portuguès), [© Henry E. Huntington Library, HM 39].
67. 1633: Portolan chart of the Atlantic Ocean and adjacent Continents, (Pascual Roiz), [© Library of Congress, G9111.P5 1633 .R7 Oversize Vault: Vellum Chart 16].
68. 1640: Portulano de João Teixeira Albernaz, (João Teixeira Albernaz), [© ANTT- Arquivos Nacionais Torre do Tombo, PT-TT-CRT 198].
69. 1643: Atlas Universal de João Teixeira Albernaz, (João Teixeira Albernaz), [© ANTT- Arquivos Nacionais Torre do Tombo, PT-TT-CRT 210].
70. 1644: Atlas, (Anònim), [© BNCf-Biblioteca Nazionale Centrale Firenze, Med. Palatino 57].
71. 1650: Carte portugaise des océans du globe, (João Teixeira Albernaz I), [© Service historique de la Défense, MT MS 12].
72. 1677: Portolan Atlas, (Pietro Cavallini), [© Henry E. Huntington Library, HM38].

73. 1706: World Map, (Joseph da Costa E. Miranda), [© State Library of New South Wales, Mitchell Map Collection ML 857].

Sobre aquesta llista, que pot ser més completa (és a dir, segur que hi deu haver més mapes) però difícilment més representativa, destacar que, que tot i la presència catalana als mapes estudiats, només un 9,8% dels mapes estan fets per cartògrafs catalans, i que només 2 dels 73 mapes es troben custodiats a Espanya. Guillot n'ha fet els següents càlculs:

Taula 1. Ubicació física d'escuts i banderes per continents

Ubicació física d'escuts i banderes per Continents.							
Taula (1)	Àfrica	Amèrica	Àsia	Europa	Australià	Vaixell/Mar	Globus
TOTALS	(AFR)	(AME)	(ASI)	(EUR)	(AUS)	(VAI)	(MON)
3.092	920	691	366	970	7	135	3
100,00%	29,75%	22,35%	11,84%	31,37%	0,23%	4,37%	0,10%

Autor: Eric Guillot, 2023.

Taula 2. Ubicació física d'escuts i banderes per països

Ubicació física d'escuts i banderes per Països.															
Taula (2)	País	Esc./Band.	%	País	Esc./Band.	%	País	Esc./Band.	%	País	Esc./Band.	%			
(ALB)	Albània	7	0,23%	(ESP)	Espanya	123	4,02%	(KEN)	Kenya	13	0,42%	(PUR)	Puerto rico	5	0,16%
(ALE)	Alemanya	18	0,59%	(EST)	Estònia	3	0,09%	(KOR)	Corea del sud	1	0,03%	(QAT)	Qatar	2	0,07%
(ALG)	Algèria	111	3,62%	(ETI)	Etiòpia	11	0,36%	(KUN)	Kuwait	2	0,07%	(ROC)	República de	1	0,03%
(ANG)	Angola	24	0,78%	(FIL)	Filipines	3	0,10%	(LBR)	Liberia	2	0,07%	(ROD)	República de	5	0,16%
(ARA)	Àrabis Saudí	42	1,37%	(FIN)	Finlàndia	3	0,10%	(LBN)	Líban	7	0,23%	(ROM)	Romània	11	0,36%
(ARG)	Argentina	27	0,88%	(FRA)	França	119	3,85%	(LIT)	Lituània	3	0,10%	(RUS)	Rússia	56	1,83%
(ARM)	Armènia	4	0,13%	(GAB)	Gabon	15	0,49%	(LIV)	Líbia	90	2,94%	(SEN)	Senegal	27	0,88%
(ATL)	Atlàntic	57	1,86%	(GAN)	Gàna	34	1,10%	(LUX)	Lúxemburg	1	0,03%	(SRB)	Sèrbia	2	0,07%
(AUS)	Austràlia	7	0,23%	(GBI)	Guinea Bissau	2	0,07%	(MAC)	Macedònia	2	0,07%	(SLE)	Sierra Leone	12	0,39%
(AZE)	Azerbaidjan	1	0,03%	(GBR)	Gran Bretanya	97	3,13%	(MAG)	Madagascar	3	0,10%	(SYR)	Síria	5	0,16%
(BAH)	Bahames	2	0,07%	(GEC)	Guinea equatorial	2	0,07%	(MAL)	Malàisia	8	0,26%	(SOM)	Somàlia	35	1,14%
(BAN)	Bangladesh	10	0,33%	(GEO)	Geòrgia	10	0,33%	(MAR)	Marràqueix	33	1,08%	(SRI)	Sri Lanka	3	0,10%
(BEL)	Bèlgica	2	0,07%	(GFR)	Guatemala	4	0,13%	(MAU)	Mauritània	36	1,18%	(SWP)	R. D. de Sant	1	0,03%
(BIH)	Bielorússia	1	0,03%	(GHO)	Guània holandesa	9	0,29%	(MEX)	Mèxic	30	0,98%	(SUD)	Sudà	50	1,63%
(BIR)	Birmània	19	0,62%	(GRE)	Grecia	29	0,95%	(MEX)	Mèxic	45	1,46%	(SWE)	Suecia	13	0,42%
(BOL)	Bolívia	5	0,16%	(GRO)	Groenlàndia	4	0,13%	(MNT)	Montenegro	3	0,10%	(SUD)	Sudà del sud	1	0,03%
(BOS)	Bòsnia i Hercegovina	4	0,13%	(GUA)	Guatemala	1	0,03%	(MOZ)	Mozambic	41	1,34%	(SUR)	Surinam	5	0,16%
(BRA)	Brasil	131	4,26%	(GUB)	Guània britànica	8	0,26%	(NAM)	Namíbia	20	0,65%	(TAI)	Taiwan	8	0,26%
(BUL)	Bulgària	12	0,39%	(GWI)	Guinea	11	0,36%	(NIC)	Nicaragua	5	0,16%	(TAN)	Tanzània	18	0,59%
(CAM)	Camèrnia	19	0,62%	(HOL)	Holanda	17	0,56%	(NGA)	Nigèria	20	0,65%	(TUR)	Turquia	35	1,14%
(CAN)	Canadà	79	2,58%	(HON)	Hongria	4	0,13%	(NOR)	Noruega	20	0,65%	(TUR)	Turquia	37	1,19%
(CAR)	Carib	5	0,16%	(HUN)	Hongria	5	0,16%	(OMA)	Oman	10	0,33%	(UKR)	Ucraïna	29	0,95%
(COL)	Colòmbia	44	1,44%	(IND)	Índia	28	0,91%	(ORU)	Oran	1	0,03%	(URU)	Uruguai	6	0,20%
(COM)	Comores	24	0,78%	(IND)	Índia	80	2,61%	(PAC)	Pacífic	15	0,49%	(USA)	Estats Units d'Amèrica	152	4,96%
(COS)	Costa Rica	11	0,36%	(IND)	Índia	39	1,27%	(PAK)	Pakistan	11	0,36%	(VEN)	Veneçuela	51	1,67%
(CRO)	Croàcia	31	1,01%	(IRN)	Iran	40	1,31%	(PAN)	Panamà	4	0,13%	(VIE)	Vietnam	5	0,16%
(CUB)	Cuba	6	0,20%	(IRL)	Irlanda	54	1,76%	(PAP)	Papua Nova Guinea	7	0,23%	(YOL)	Yemen	41	1,34%
(EAU)	Emirats Àrabs Units	3	0,10%	(IRQ)	Iraq	13	0,42%	(PAR)	Paraguai	1	0,03%	(XIN)	Xina	28	0,91%
(ECU)	Equador	6	0,20%	(ISL)	Islàndia	2	0,07%	(PER)	Perú	36	1,18%	(XIP)	Xipre	1	0,03%
(EGY)	Egipte	51	1,67%	(ISR)	Israel	13	0,42%	(PLA)	Polonès	3	0,10%	(YEM)	Yemen	16	0,52%
(ERI)	Eritrea	3	0,10%	(ITA)	Itàlia	119	3,85%	(POL)	Polònia	4	0,13%	(ZAM)	Zàmbia	2	0,07%
(ESA)	Espanya	123	4,02%	(JAP)	Japó	3	0,10%	(POR)	Portugal	65	2,12%	(ZIM)	Zimbàbue	2	0,07%
(EST)	Estònia	4	0,13%	(KAZ)	Kazakhstan	3	0,10%								
TOTALS	3.092	100,00%													

Autor: Eric Guillot, 2023.

Taula 3. Senyals heràldics per les nacionalitats històriques existents en els segles XV al XVII al món

Senyals Heràldics classificats per les Nacionalitats històriques existents en el segle XIV al XVII al Món.															
Taula (3)	Catalans	Castellans	Portuguesos	Otomans	Francesos	Britànics	Germanics	Hàlcs	Hispànics	Holandesos	Balcànics	Grecs	Nòrdics	Resta	Dubtosos
TOTALS	(111)	(222)	(333)	(444)	(555)	(666)	(777)	(888)	(911)	(922)	(933)	(944)	(955)	(999)	(000)
3.092	501	182	843	710	143	162	25	97	50	25	22	23	9	161	139
419	217	137	0	3	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	54
3.511	718	319	843	713	143	162	25	97	58	25	22	23	9	161	193
100,00%	20,45%	9,09%	24,01%	20,31%	4,07%	4,61%	0,71%	2,76%	1,65%	0,71%	0,63%	0,66%	0,26%	4,59%	5,50%

Autor: Eric Guillot, 2023.

Taula 4. Senyals heràldics per les nacionalitats històriques existents en els segles XV al XVII al continent americà

Senyals Heràldics classificats per les Nacionalitats històriques existents en el segle XV al XVIII al Continent Americà.																
Taula (4)	Catalans	Castellans	Portu guesos	Otomans	Francesos	Britànics	Germanics	Itàlics	Hispànics	Holandesos	Balcànics	Grecs	Nòrdics	Reste	Dubitosos	
TOTALS	(111)	(222)	(333)	(444)	(555)	(666)	(777)	(888)	(911)	(922)	(933)	(944)	(955)	(999)	(000)	
382	139	24	140	22	25	11	0	0	6	1	0	0	0	4	10	Individuals
389	173	102	0	0	1	0	7	0	9	0	0	0	0	1	16	Compostos 1r quarter
300	142	107	0	1	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	46	Compostos 2n quarter
991	454	233	140	23	26	11	7	0	19	1	0	0	0	5	72	
100%	45,81%	23,51%	14,13%	2,32%	2,62%	1,11%	0,71%	0,00%	1,92%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,50%	7,27%	

Autor: Enric Guillot, 2023.

Taula 5. Nacionalitat dels senyals heràldics censurats presentats arreu del món

Nacionalitat dels Senyals Heràldics Censurats presents arreu del Món.																
Taula (5)	Catalans	Castellans	Portu guesos	Otomans	Francesos	Britànics	Germanics	Itàlics	Hispànics	Holandesos	Balcànics	Grecs	Nòrdics	Reste	Dubitosos	
TOTALS	(111)	(222)	(333)	(444)	(555)	(666)	(777)	(888)	(911)	(922)	(933)	(944)	(955)	(999)	(000)	
100,00%	48,02%	0,00%	35,24%	0,00%	1,32%	3,08%	0,00%	1,76%	0,44%	0,00%	0,00%	0,00%	0,44%	2,64%	7,85%	
363	58	0	80	0	3	7	0	4	0	0	0	0	1	6	4	
84	51	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	12	
227	109	0	80	0	3	7	0	4	1	0	0	0	1	6	16	

Autor: Enric Guillot, 2023.

Taula 6. Nacionalitat dels senyals heràldics censurats presentats en el continent americà

Nacionalitat dels Senyals Heràldics Censurats presents en el Continent Americà.																
Taula (6)	Catalans	Castellans	Portu guesos	Otomans	Francesos	Britànics	Germanics	Itàlics	Hispànics	Holandesos	Balcànics	Grecs	Nòrdics	Reste	Dubitosos	
TOTALS	(111)	(222)	(333)	(444)	(555)	(666)	(777)	(888)	(911)	(922)	(933)	(944)	(955)	(999)	(000)	
100%	83,65%	0,00%	14,42%	0,00%	0,96%	0,00%	0,00%	0,00%	0,96%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
53	37	0	15	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Individuals
12	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Compostos 1r quarter
39	38	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	Compostos 2n quarter
104	87	0	15	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	

Autor: Enric Guillot, 2023.

Taula 7. Comparativa de la presència dels senyals heràldics vers els castellans, per països, en el continent americà

Comparativa de la presència dels Senyals Heràldics catalans vers els castellans, per Països, en el continent americà.												
Taula (7)		SENYALS CATALANS (111)					SENYALS CASTELLANS (222)					
		TOTAL	Individuals	Compostos 1r quarter	Compostos 2n quarter	%	TOTAL	Individuals	Compostos 1r quarter	Compostos 2n quarter	%	
{ARG}	Argentina	28	2	10	16	52,83%	25	2	14	9	47,17%	
{BAH}	Bahames	2	0	2	0	50,00%	2	0	0	2	50,00%	
{BOL}	Bolivia	3	1	1	1	60,00%	2	1	1	0	40,00%	
{BRA}	Brazil	46	7	22	17	69,70%	20	1	9	10	30,30%	
{CAN}	Canadà	19	7	3	9	65,52%	10	2	8	0	34,48%	
{COL}	Colòmbia	32	9	15	8	62,75%	19	3	7	9	37,25%	
{CUB}	Cuba	5	0	5	0	45,45%	6	0	1	5	54,55%	
{ECU}	Equador	6	5	1	0	85,71%	1	0	0	1	14,29%	
{ESA}	El Salvador	1	0	1	0	50,00%	1	0	0	1	50,00%	
{GFR}	Guatemala fran	5	0	3	2	71,43%	2	0	0	2	28,57%	
{GHO}	Guiana hola	7	1	2	4	63,64%	4	0	2	2	36,36%	
{GRO}	Groenlàndia	2	0	1	1	100,00%	0	0	0	0	0,00%	
{GUA}	Guatemala	1	0	0	1	100,00%	0	0	0	0	0,00%	
{GUB}	Guiana Ang	5	0	3	2	71,43%	2	1	0	1	28,57%	
{HON}	Hondures	1	0	0	1	33,33%	2	0	1	1	66,67%	
{MEX}	Mèxic	42	6	22	14	56,76%	32	3	11	18	43,24%	
{NIC}	Nicaragua	5	5	0	0	100,00%	0	0	0	0	0,00%	
{PAN}	Panamà	4	4	0	0	100,00%	0	0	0	0	0,00%	
{PAR}	Paraguay	2	0	1	1	100,00%	0	0	0	0	0,00%	
{PER}	Perú	30	12	11	7	68,18%	14	2	5	7	31,82%	
{PUE}	Puerto rico	5	0	2	3	55,56%	4	0	3	1	44,44%	
{RDO}	República de	4	0	3	1	66,67%	2	0	0	2	33,33%	
{URU}	Uruguay	4	2	1	1	100,00%	0	0	0	0	0,00%	
{USA}	Estat units d'	107	50	31	26	69,48%	47	5	23	19	30,52%	
{VEN}	Veneçuela	46	15	18	13	70,77%	19	3	7	9	29,23%	
{XIL}	Xile	42	13	15	14	68,85%	19	1	10	8	31,15%	
	TOTALS	454	139	173	142	66,08%	233	24	102	107	33,92%	

Autor: Enric Guillot, 2023.

Resultat d'aquesta anàlisi, Enric Guillot en destaca:

La primera conclusió és el resultat d'observar que, en la Taula 3, la presència de senyals portuguesos -843- i otomans -713- igualen el número total de senyals catalans -718-, arreu del món. Per contra, en la Taula 4, els senyals portuguesos -140- i els otomans -23- presents en el continent americà, baixen sobtadament, respecte els senyals catalans -454- i castellans -233-. El motiu dràstic d'aquest descens és que la majoria de senyals portuguesos historiogràficament corresponen a la presència del Imperi portuguès en les seves bases comercials a Amèrica, Àfrica i Àsia; i els del Imperi otomà estan sobre tot a tota la Mediterrània Oriental, Mar Negre, Nord d'Àfrica, Orient Mitjà i arreu de la costa del oceà Índic. Per contra, les nacions hispàniques, estaven presents, principalment, arreu del continent americà a excepció de l'actual territori brasiler.

La segona conclusió és que, com podem observar, el número de senyals catalans -454- presents en el continent americà, quasi duplica el número de senyals castellans -233-. Vist això caldria preguntar-nos, quina era la nació hispànica preponderantment present i per tant protagonista en la descoberta, exploració i conquesta del continent Americà? Si la resposta la basem exclusivament amb paràmetres estrictament numèrics, la resposta és òbvia, la nació catalana. Per tant, potser hauríem de començar a anomenar a l'ara dit Imperi espanyol, simplement com l'Imperi català. (...)

A les següents taules 5 i 6, podem examinar els senyals heràldics censurats/adulterats presents al món i arreu del continent americà, classificats per les diferents nacionalitats existents en el segle XV. (...) Ràpidament ens adonem que la majoria de senyals censurats, adulterats, són senyals heràldics catalans i portuguesos, 109 i 80 respectivament arreu del món i 87 i 15 en el continent americà. (...) Per contra, no trobem arreu del món, ni tampoc arreu del continent americà, ni un sol senyal heràldic castellà que hagi patit cap tipus de censura, ni adulteració. Sorprenent, oi? (...)

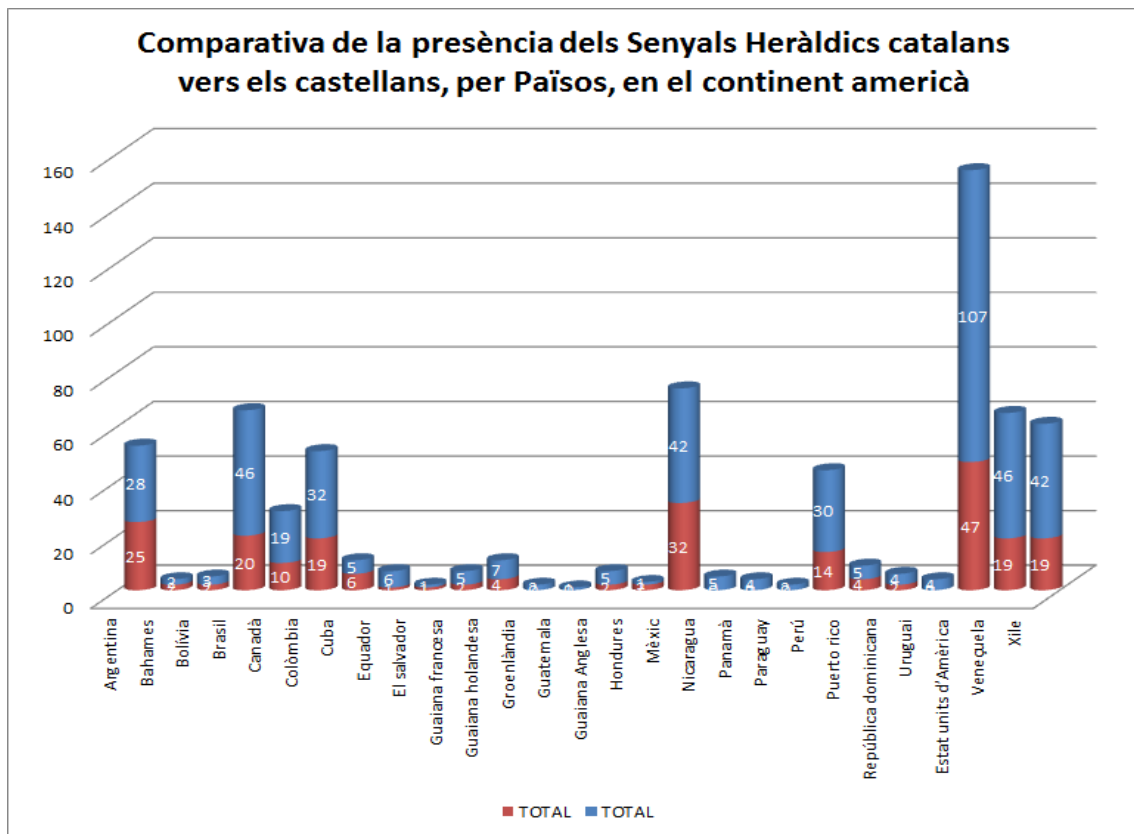
Sabem que són els guanyadors els que sempre escriuen i reescriuen la història, a la seva mida, censurant, retocant o esborrant tot allò que els interessa en benefici propi. Clarament, el cas espanyol, on els castellans foren els vencedors finals de les disputes entre les distintes nacions hispàniques, no n'és l'excepció.

Per tant, quan sols trobem senyals catalans i portuguesos censurats o adulterats i alhora no en trobem cap ni un de castellà que no hagi patit la més mínima censura/adulteració, la conclusió estadística es torna evident: el censurs foren partidaris d'explicar la història a la castellana, deixant-nos així per a la posteritat una historiografia oficial espanyola a la castellana.

I analitzant, a partir d'ara, exclusivament les dades estadístiques circumscrites geogràficament dins del continent americà, trobem la Taula 7 estadística, on podem comprovar i comparar la ubicació dels senyals heràldics de les nacions catalanes i de la nació castellana, en els actuals països americans. (...) Resultat de la comparativa, s'ha assenyalat en verd la presència majoritària dels senyals heràldics catalans o castellans, per a cadascun dels països descrits. De nou i de forma majoritària, l'estadística ens mostra de forma aclaparadora el resultat de dita comparació. Com a mínim i sobre el paper la presència catalana en els diferents països americans és clarament superior a la presència castellana.

El Gràfic 1 descriu el resultat de la Taula 7:

Gràfic 1. Comparativa de la presència dels senyals heràldics catalans vers els castellans, per països, en el continent americà

Autor: Enric Guillot, 2023.

Com es pot observar, destaca la presència catalana als Estats Units d'Amèrica, Mèxic, Veneçuela, Brasil, Xile, Colòmbia, Perú i Argentina. I Guillot en conclou el següent:

Els números estadístics son freds i asèptics, però no les conclusions que se'n extreuen. Dit això, durant els segles XVI i XVII en el continent americà em pogut comprovar que:

1. Numèricament, la presència d'escuts i banderes amb senyals heràldics de les nacions catalanes quasi duplica la presència d'escuts i banderes amb senyals heràldics de la nació castellana.
2. La ubicació física d'escuts i banderes amb senyals heràldics de les nacions catalanes, en els actuals països americans, és majoritària enfront els senyals heràldics de la nació castellana.
3. Hi ha quasi un centenar de casos de senyals heràldics representatius de les nacions catalanes censurats, adulterats, mentre que, alhora, no hi ha ni un sol cas de censura/adulteració que afecti a un senyal representatiu de la nació castellana.
4. A mida que avançava el segle XVII, la presència de senyals heràldics castellans va augmentant alhora que van decreixent els senyals heràldics de les nacions catalanes. Així, en aquests mapes històrics també es reflecteixen a Amèrica els canvis polítics que van succeint en els territoris i les metròpolis d'origen de les diferents nacions.
5. La immensa majoria dels autors d'aquestes obres cartogràfiques són estrangers; ni catalans, ni castellans, el que garanteix l'objectivitat i la neutralitat de la informació present a la base de dades.

Dedueixo, per tant, que de tota aquesta documentació iconogràfica s'ha pogut conservar gràcies a que es trobava físicament fora de la censura oficial

espanyola a la castellana, que ha deixat escassos exemples dins del territori espanyol. (...)

Ara el que ens hauríem de preguntar-nos és per què la presència contrastada dels senyals heràldics catalans durant els segles XVI i XVII en el continent americà, amb 454 senyals que representen el 45,85% del total, pràcticament iguala a tota la resta de senyals heràldics del conjunt de les nacions europees, ... ¿Per què encara es segueix afirmant des de la historiografia oficial acadèmica espanyola, que "Por Castilla y por León, nuevo mundo halló Colon", negant alhora la presència de las nacions catalanes en aquest esdeveniment històric?

Com s'ha vist en aquest capítol, els símbols principals que apareixen als mapes del món explorats són, per aquest ordre, els portuguesos, els catalans i els otomans, amb una presència catalana i otomana a Amèrica que desafia a la historiografia oficial. Els castellans estan bastant per sota en aquesta llista, amb el detall que en el seu còmput s'hi ha considerat els lleons i els castells, i els lleons solen estar del costat dels emblemes catalans. I, també d'acord amb aquest estudi científic d'anàlisi cartogràfica, l'emblema que ha estat més adulterat ha estat, de llarg, el dels catalans. Impressionant.

ELS MAPES

Abans de mostrar els mapes que expressen la presència d'emblemes catalans i otomans per Amèrica, cal destacar la "singularitat espanyola" dels mateixos. Mentre que francesos i otomans es mostren clarament units, a vegades amb símbols només francesos, i a vegades amb símbols només otomans, mentre que els emblemes portuguesos també són inconfusibles, a vegades amb la bandera portuguesa oficial i a vegades amb l'emblema de l'Orde de Crist (l'orde provinent dels templers que s'instal·la a Portugal i és protagonista de la colonització), en el cas dels símbols "espanyols" és diferent. Si bé el relat oficial diu que Castella fou la protagonista, i certament hi ha mapes que així ho testimonien, amb emblemes correctes de l'escut quarterat amb els dos castells i els dos lleons, el cert és que, al conjunt dels mapes analitzats, aquesta

presència és menor. En Guillot, amb una anàlisi estadística complementària feta sobre 60 mapes en què hi apareix el lleó, només en un 10,48% dels casos es mostra tal com correspon a l'emblema castellanoleonès oficial. És a dir, amb dos castells i dos lleons quarterats d'una determinada manera. Aquest detall no és menor, ja que aquesta situació no es manifesta als documents oficials de l'era anterior, i crida l'atenció. Al seu lloc, la presència "espanyola" és del tot variada. En alguns mapes es mostra el símbol castellà tradicional, però en molts d'altres apareix diferenciat, de forma preferent amb la forma de banderes només catalanes (que també abracen a l'Aragó, segons la lògica oficial, si bé aquest factor es matisa en aquest treball), així com amb emblemes en què apareixen els catalans i els lleonesos, o d'altres amb els catalans i els castellans. I això succeeix en els mateixos mapes. En alguns territoris es veu la bandera catalana, en altres la castellana i la lleonesa, en altres la catalana i la lleonesa i en altres la catalana i la castellana. ¿Què ens diu això, doncs? Clarament, ens diu que es diferencia el poder conqueridor i que es tracten com a poders diferenciats. És a dir, s'hi veuen tres poders, el català, el castellà i el lleonès.

Finalment, convé destacar també que, tot i que cada mapa té assignada una data, en realitat la majoria no en tenen, i s'han datat per consens historiogràfic o per documents annexes que poden haver estat manipulats.

Catalans i "lleonesos" per Amèrica

En aquesta primera mostra de mapes es presenta una de les troballes més interessants de n'Enric Guillot: la presència catalana per Amèrica amb predomini amb el símbol del lleó, no pas del castell característic de Castella.

Per començar, però, per entendre bé les bases d'aquesta investigació, és aconsellable mostrar primer els símbols catalans. Cal mostrar clarament com es mostren els símbols catalans a les terres que ells ocupen per Europa.

A continuació, emblema català a Catalunya, València i Nàpols:

Figura 1. Autor: Pedro Reinel, 1485. Archives Départementales de la Gironde, [2Fi 1582 (bis)].

També serveix d'exemple el següent fragment d'un mapa portolà del 1511, amb escuts catalans a Alger, Mallorca, Sardenya, Sicília i Trípoli:

Figura 2. Autor: Joan Salvat de Pilestrina, 1511. Bibliothèque nationale de France [CPL GE AA 563 RES].

Aquests mapes són una mostra de molts altres en els què, de forma general, destaca la identificació amb els catalans amb dues o més barres vermelles, a vegades sobre fons groc, tal com es veurà també per Amèrica. Altrament, destaca la nul·la presència del regne de l'Aragó als mapes, en especial als medievals (fet que apunta a una altra història), però aquest detall també aplica al regne de Navarra. Només apareixen de forma molt tardana i en tot cas molt puntual. És a dir, els mapes posen en dubte l'existència d'aquests dos regnes a l'Edat Mitjana, al no ser identificats, i, tal com després s'apuntarà, hi ha raons per afirmar que es tracta d'una història que, en tot cas -de la forma que ha quedat escrita- és anacrònica amb la realitat.

És a dir, les barres vermelles d'aquests mapes no tenen res a veure amb l'actual bandera d'Espanya, que adquireix el seu disseny el 1785, ni amb el regne d'Aragó, si més no amb el regne que ha escrit Espanya al seu lloc. I, a mode complementari, no menys important, afegir que són molts els mapes de l'època que mostren els símbols catalans sobre Andalusia, i no hi ha cap mapa que mostri els símbols castellans sobre les ciutats catalanes. A continuació, es mostra el cas d'un mapa de 1502, la Carta de Cantino, que, a més, és rellevant perquè no mostra l'escut de Castella a Andalusia, sinó un lleó (que deu ser del regne de Lleó, o potser no), amb la bandera catalana:

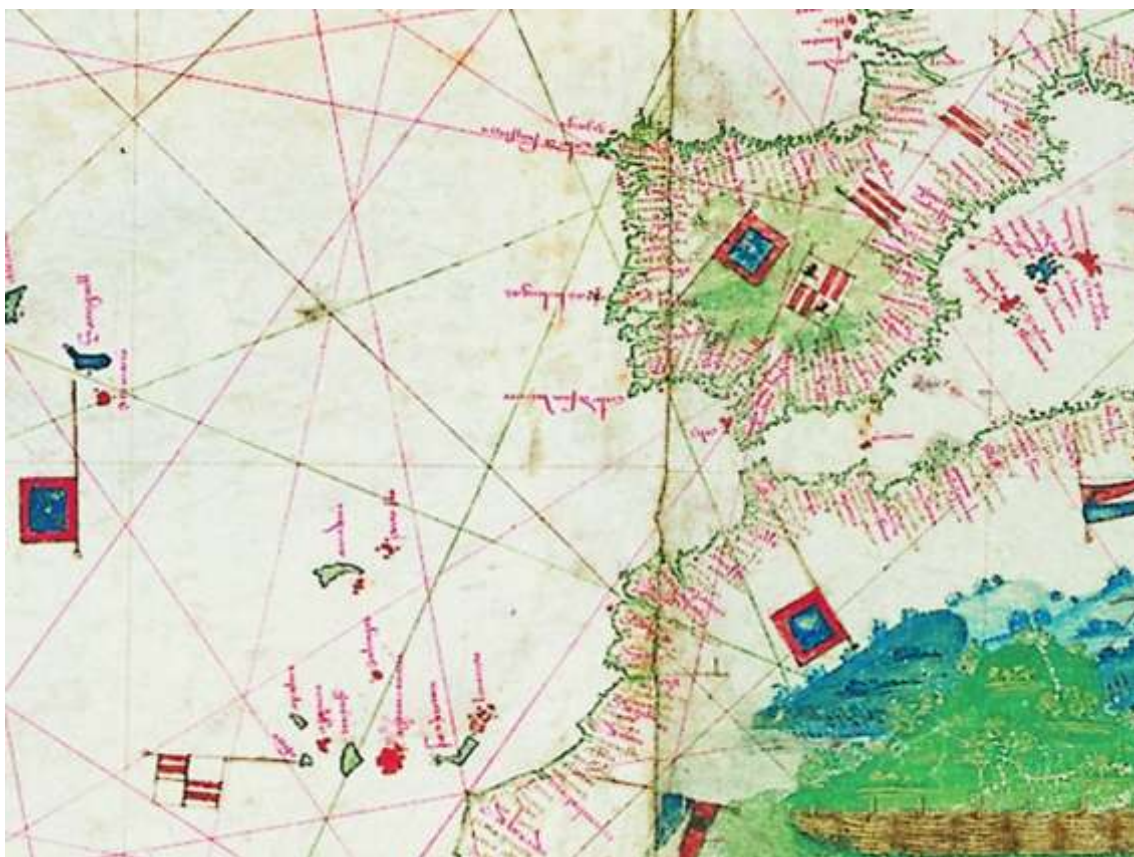

Figura 3. Autor anònim, 1502. Carta de Cantino. © Biblioteca Estense Universitaria, Modena [C.G.A.2].

Aquest mapa, oficialment datat el 1502, dialoga amb l'Atlas Català d'Abraham Cresques, de 1375, on es mostra als catalans a les Canàries. Però això tampoc encaixa amb la història oficial (per que diu que era castellana), com el fet del lleó a Andalusia. El regne de Lleó mai arribà a Andalusia, i si bé certament es pot tractar d'una simple curiositat, el fet és que no ho és. No ho

és perquè, per exemple, tal com mostra el següent mapa, de 1535, es veu el rei lluint l'escut catalano-leonès, amb una referència curiosa. A sota del rei es llegeix, ben gran: TARACONENSIS (que fa referència a Tarragona, ciutat catalana), essent un greu anacronisme, tret que la història s'hagi manipulat. Tarraconensis és la denominació que la història oficial assimila a una província de l'època romana i visigoda, que es diu deixa d'existir al segle VIII, i es diu que abraçava la península Ibèrica (Hispania). És a dir, uneix als catalans i als lleonesos (i als castellans). El mapa on apareix el rei amb lleons, sense Castella (amb la creu bizantina al pit) i amb el text Tarraconensis ocupant gran part d'Hispania, és aquest:

Figura 4. Autor: Jacobus Russus, 1535. Carta Nàutica. © Fundación March Severa.

Complementàriament, destacar també el cas següent, de 1546, on apareixen els lleonesos i els catalans a Andalusia i també pel nord d'Àfrica:

Figura 5. Autor: Joao Freire, 1546. Portolan Atlas. © Henry E. Huntington, California [HM 35, f3].

És a dir, no és un fet menor. ¿Per què apareix un lleó quan sembla que hauria d'aparèixer un castell? De fet, en molts mapes així és, es veu el castell, però això no explica la notable presència del lleó. Oficialment, Castella i Lleó s'uneixen el 1230, i des d'aleshores s'afirma que s'acaba imposant el model de Castella, que esdevindrà dominant. En aquesta línia, ¿què en diu en Guillot? Doncs hi veu un anacronisme i, després de sotmetre a observació els documents històrics existents entre els segles XIII i XVI, identifica una potencial assimilació entre el lleó i la senyal del rei de la confederació de regnes i territoris de l'anomenada Corona d'Aragó (o catalano-aragonesa). ¿Per què? Doncs per un mapa ben curiós (perquè no n'hi ha dos d'iguals) que mostra la substitució del símbol dels catalans (la bandera de barres vermelles sobre fons groc) per uns lleons. Es tracta del mapa del vescomte Maggiolo, de 1562, on el lleó domina per tota la península Ibèrica (i a Sardenya i a Sicília, encara que a la imatge següent no es vegi) per sobre dels símbols de Castella i de la bandera catalana:

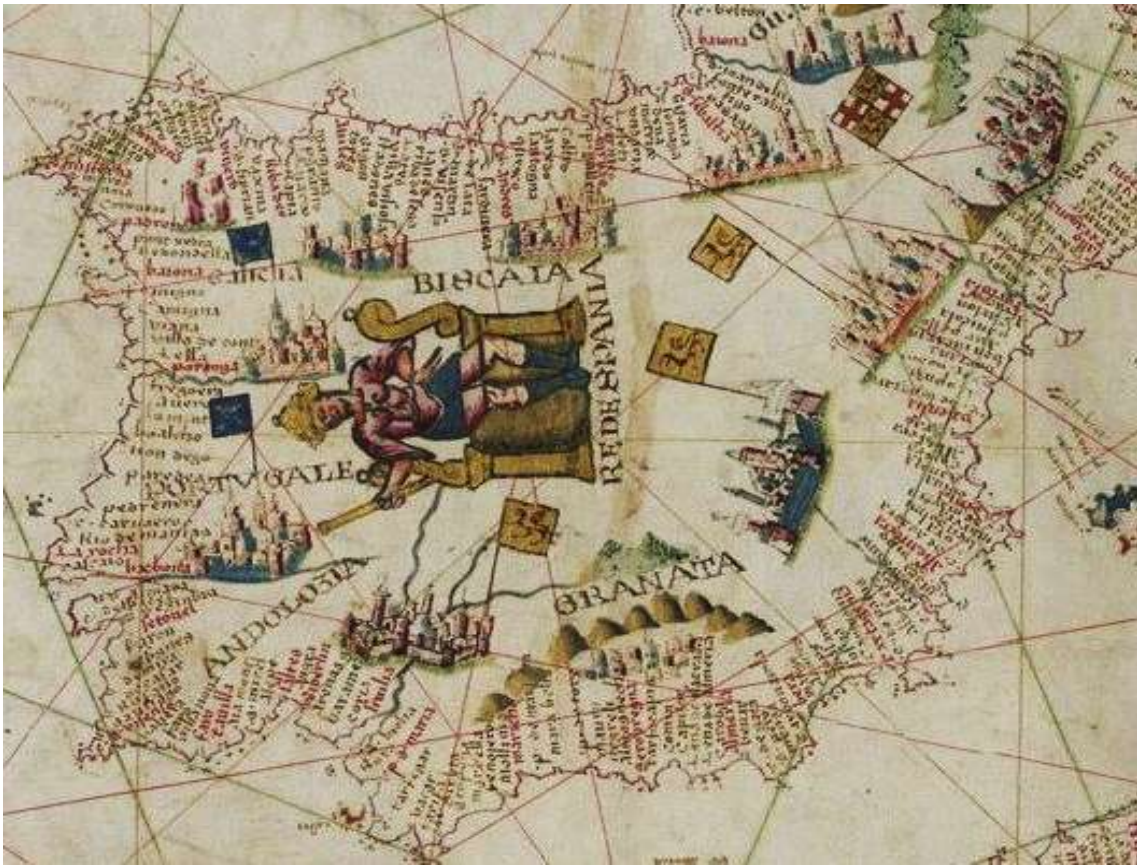

Figura 6. Autor: Jacopo Maggiolo, 1562. "Portolan chart of the Mediterranean Sea, Black Sea, and west African coast". © The British Library, Londres, Shelfmark Add MS 9810.

El lleó, doncs, si bé apunta al regne de Lleó, sembla que efectivament transcendeix les corones oficials de Castella i Aragó. Cal repensar la història. Però això no és tot. Fins i tot, "lleonesos" i catalans apareixen per Amèrica, el 1541, amb la bandera catalana un xic adulterada. En aquest cas, l'anacronisme és doble: no apareix Castella, que es suposa que fou l'única protagonista espanyola, i al seu lloc apareixen catalans i lleonesos. El mapa:

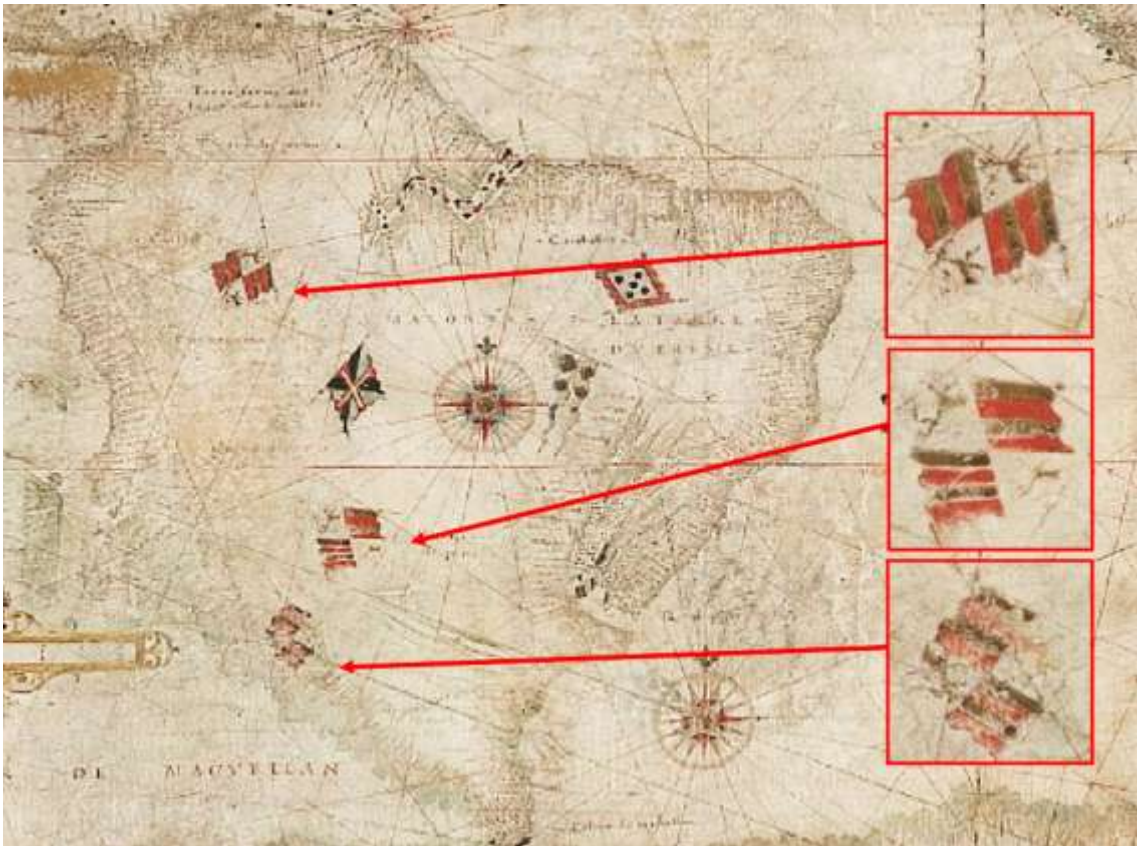

Figura 7. Autor: Nicolas Desliens, 1541. Weltkarte, Handzeichnung, auf Pergament. © Dresden, Sächsische Landesbibliothek [SLUB/KS A19883].

També aquest *mapa mundi*, de 1543, en què els lleons no es veuen bé, però si s'amplia la imatge no donen lloc a cap dubte:

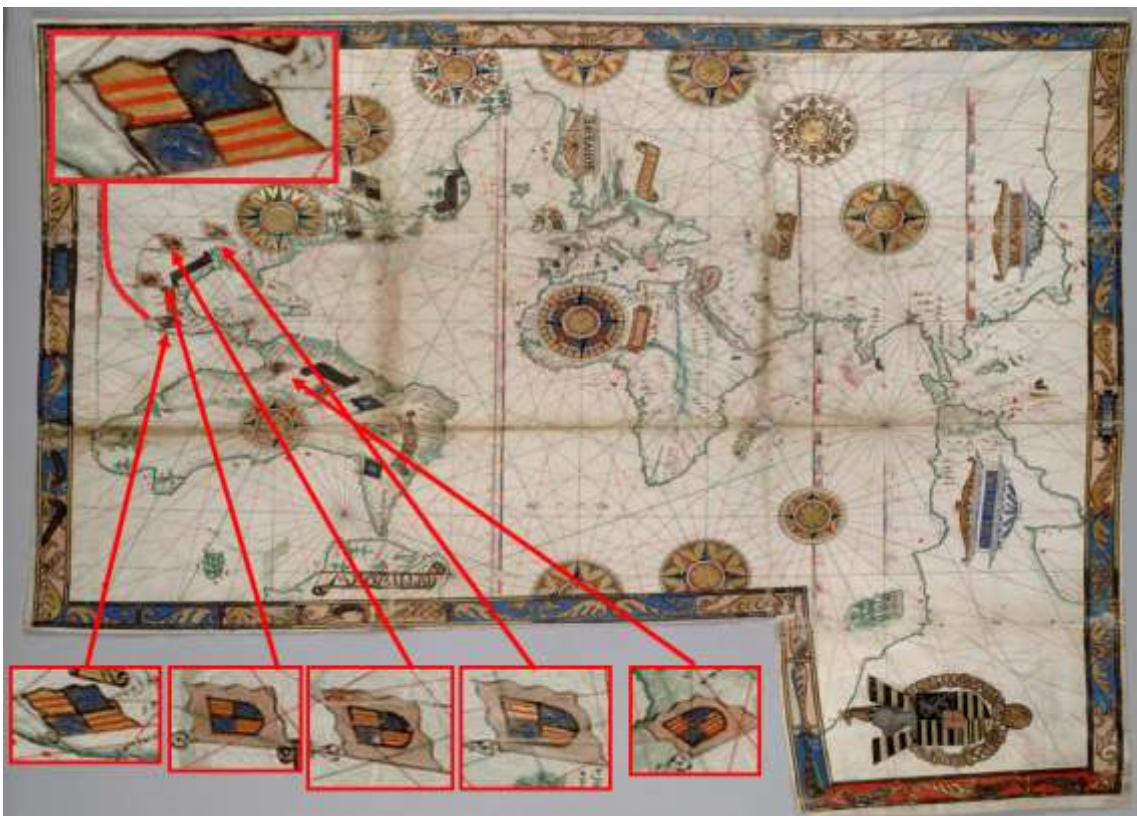

Figura 8. Autor: Guillaume Brouscon, 1543. © Library Henry E.Huntington, California [HM 46 Binding].

O aquest altre, de 1550:

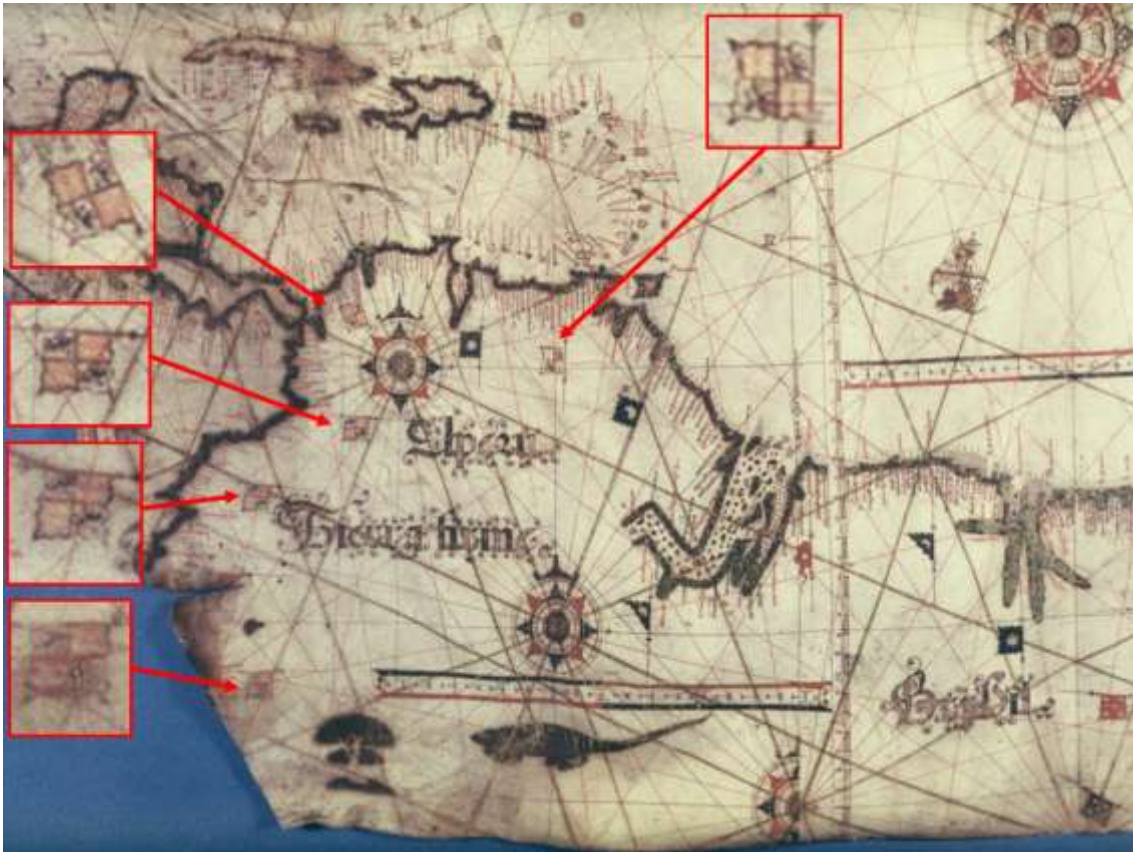

Figura 9. Autor: Anònim portuguès, 1550. "Portuguese portolan of the Atlantic". © Bodleian Library, Oxford, Filmstrip Roll 194B, frame 4.

També és destacable la sèrie de mapes de Guillaume le Testu, francès hugonot, on mostra la presència dominant de banderes catalanes i lleoneses, més la presència franco-otomana. Està el cas de Brasil, girat 90 graus:

Figura 10. Autor: Guillaume le Testu, 1555. © Vicennes, Service Historique de la Défense - [D1z14_03_549].

El cas de l'estret de Magallanes i l'Uruguai, mentre que a l'Argentina els catalans apareixen amb els castellans:

Figura 11. Autor: Guillaume le Testu, 1555. © Vicennes, Service Historique de la Défense - [D1z14_03_547].

A continuació, impactants mapes de 1573 i 1575, amb una evident majoria de banderes exclusives catalanes i la resta amb l'emblema del lleó.

Figura 12. Autor: Domingo Teixeira, 1573. © Bibliothèque nationale de France [CPL GE SH ARCH 3].

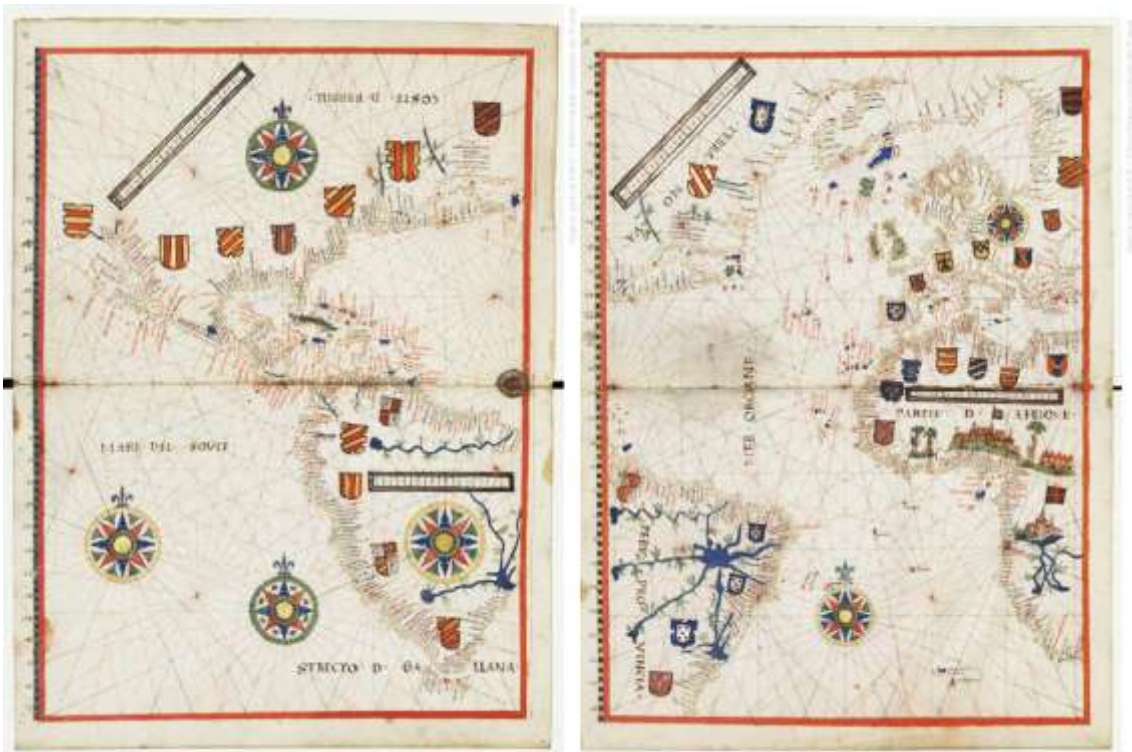

Figura 13. Autor: Angelus, 1575. "Portulan de l'Amérique du Nord et du Sud". © Bibliothèque nationale de France, MSS fr. 9669 Feuille 9v-10r, Feuille 10v-11r.

Finalment, dins d'aquesta sèrie catalano-lleonesa, afegir aquest mapa d'any desconegut, que sembla -atenent als mapes estudiats- modern (per la precisió del mapa). Probablement és una obra recent que pretén explicar la història oculta. Com s'observa, catalans i lleonesos estan sobreposats, per un costat, i per l'altre apareixen, ara sí, els castellans. Es veu que els portuguesos assimilen els lleons amb els catalans (reflexió de n'Enric Guillot).

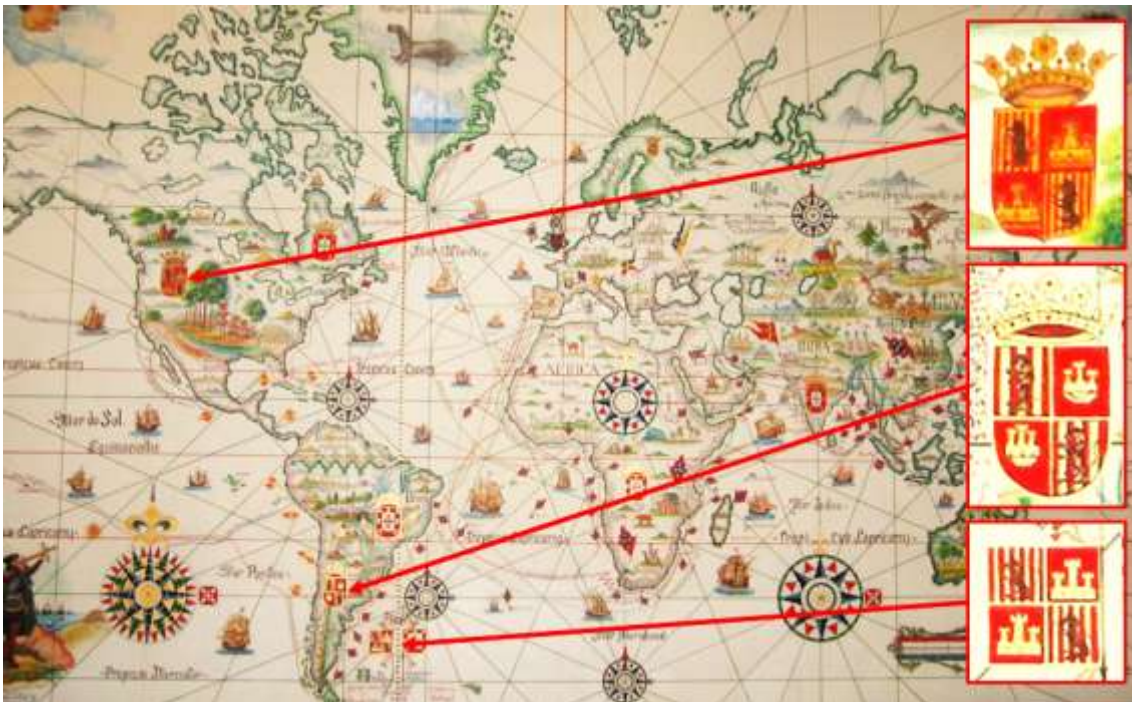

Figura 14. Autor: Anònim portuguès, sense data. "Planisfério dos Descobrimentos Marítimos e Explorações dos Portugueses". © Museu de Marinha, Lisboa [MM.06247].

Més mapes amb evidència catalana a Amèrica

Per acabar de documentar aquesta recerca es mostren més mapes amb emblemes catalans, alguns compartint protagonisme amb els castellans, i d'altres no. Destaquen (veure informació al peu de cada mapa):

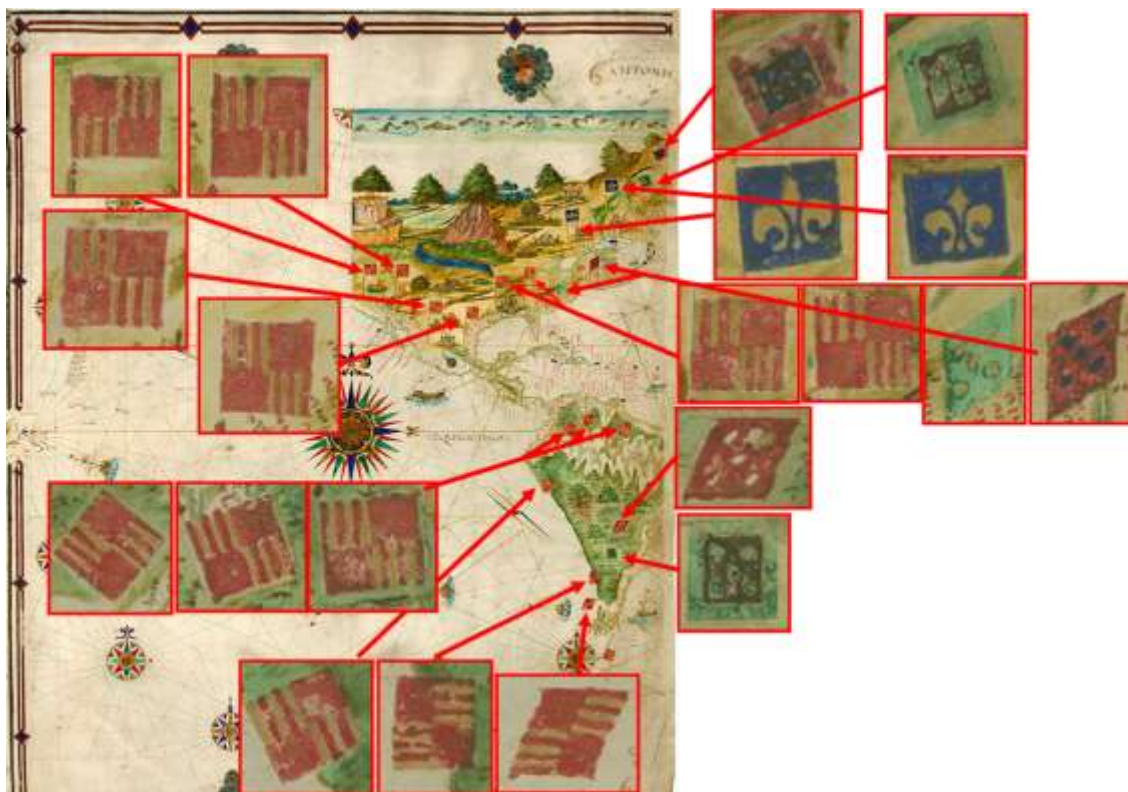

Figura 15. Autor: Antonio Pereira, 1545. "North and South America". © Jonh Carter Brown Library and Brown University, Call Number: B546 / 2 Ms. / OVERSIZE.

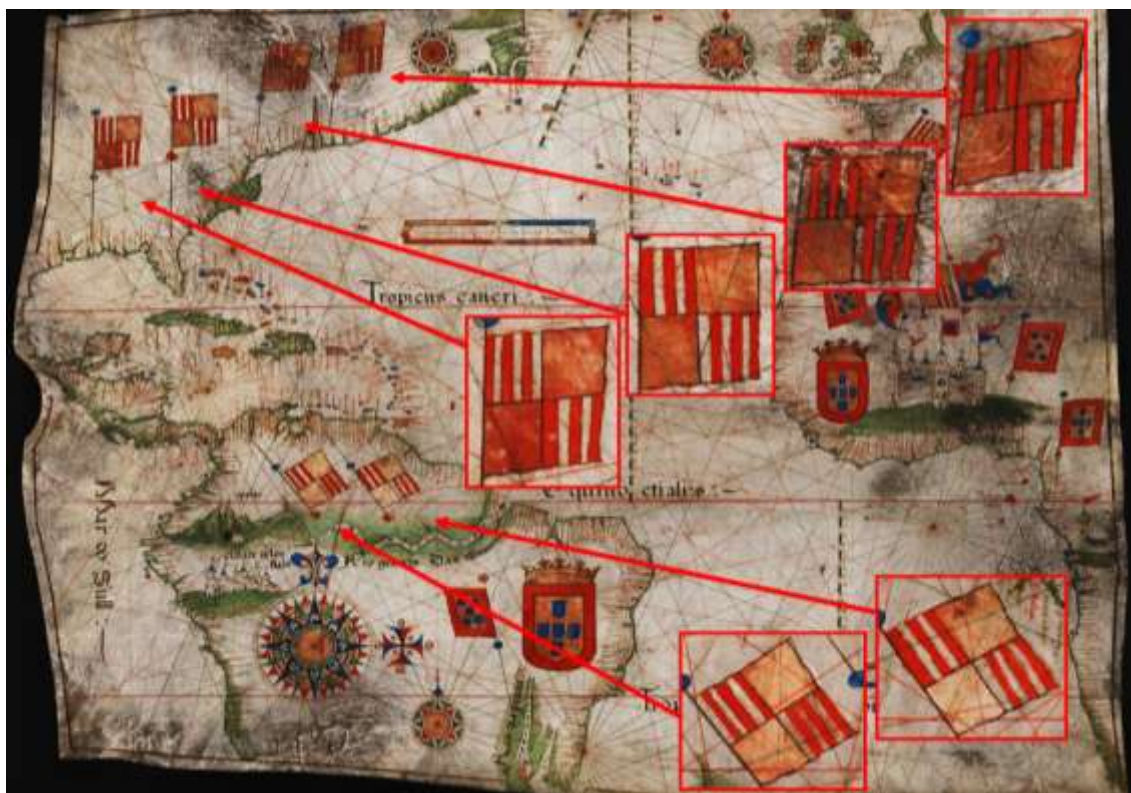

Figura 16. Autor: Jorge Reinel, 1550. "Carte nautique portugaise de l'Océan Atlantique". © Bibliothèque Nationale de France [GE B-1148 (RES)].

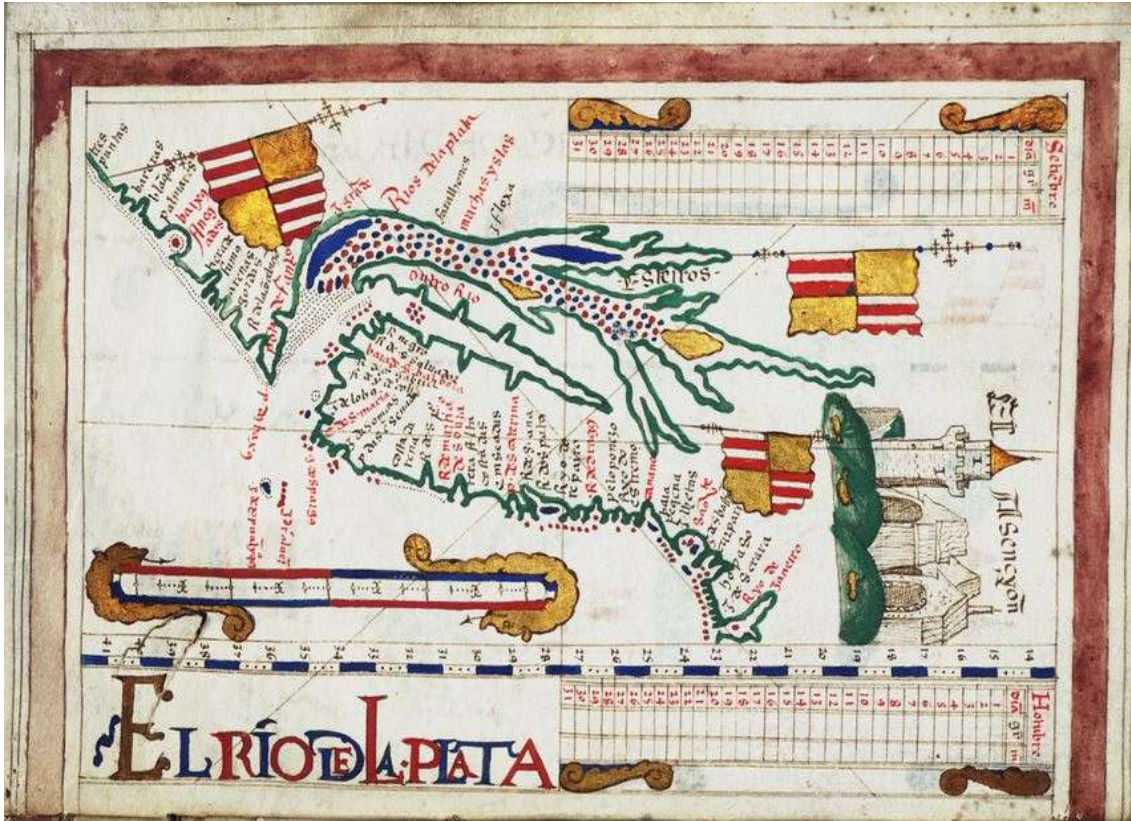

Figura 17. Autor: Anònim portuguès, 1550-1560. © National Maritime Museum, Greenwich, London [F1539, P/14(12r)]. Argentina girada 90 graus.

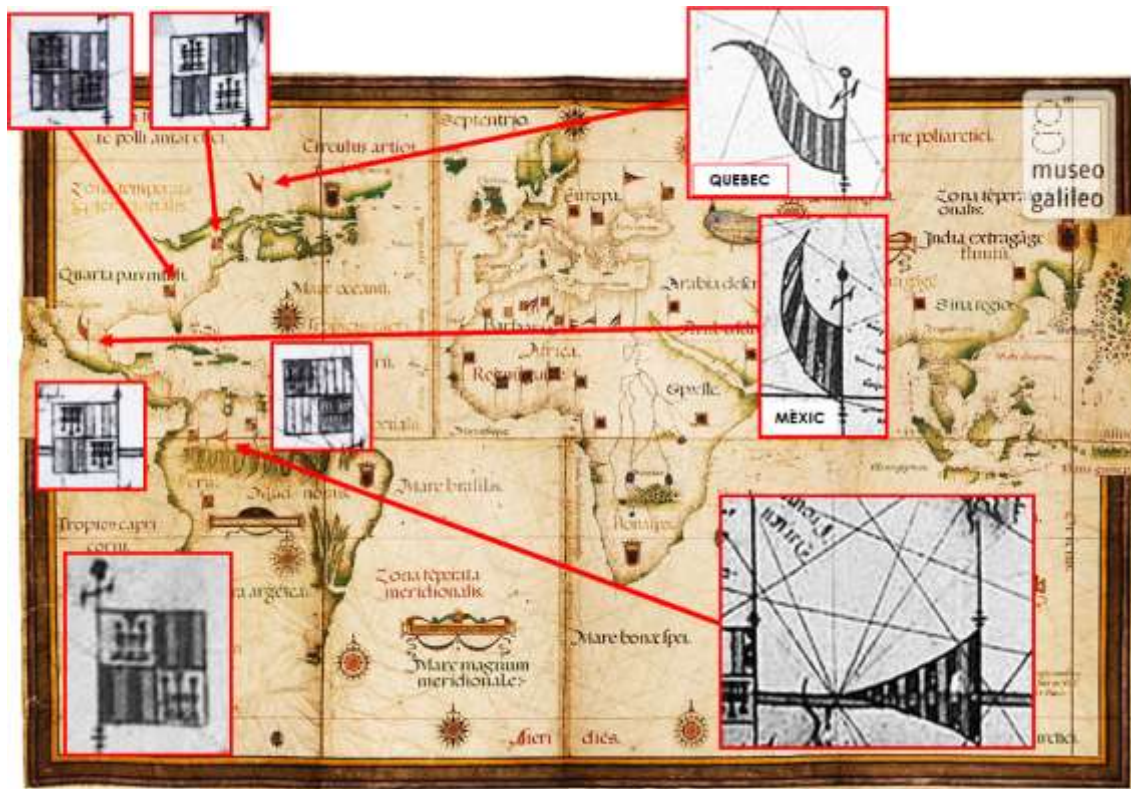

Figura 18. Autor: Lopo Homem Reineis, 1554. "Planisferio". © Instituto e Museo di Storia della Scienza, Florença Inv. 946, collocazione SD A 037. Banderes exclusives catalanes a Nord-Amèrica, Mèxic i Vençuela.

Figura 19. Autor: Sebastiao Lopes, 1558. "Chart of the coast-lines of part of Europe, Africa, and America". © British Museum, Add. 27303.

Figura 20. Autor: Diogo Homem, 1561. "Nautical map. Caribbean Sea. Cuba. Florida. Northern South America". © Hill Museum & Manuscript Library, Codex Vindobonensis Palatinus 335, folio 2. Aquí apareix l'escut de les corones de Castella i Aragó, sense Navarra i Granada. És un escut que apareix en alguns mapes, però és residual. Bandera exclusiva catalana al Perú.

Figura 21. Autor: Lázaro Luís, 1563. Codice da Lázaro Luís. © Academia das Ciências, Lisboa, [MS-14-1] Pàg. 3 Front. Península de Labrador (Terranova) girada 90 graus.

Figura 22. Autor: Lázaro Luís, 1563. Codice da Lazaro Luís. © Academia das Ciências, Lisboa, [MS-14-1] Pàg. 7 Front. Presència catalana per tota Amèrica, sense veure-s'hi Portugal.

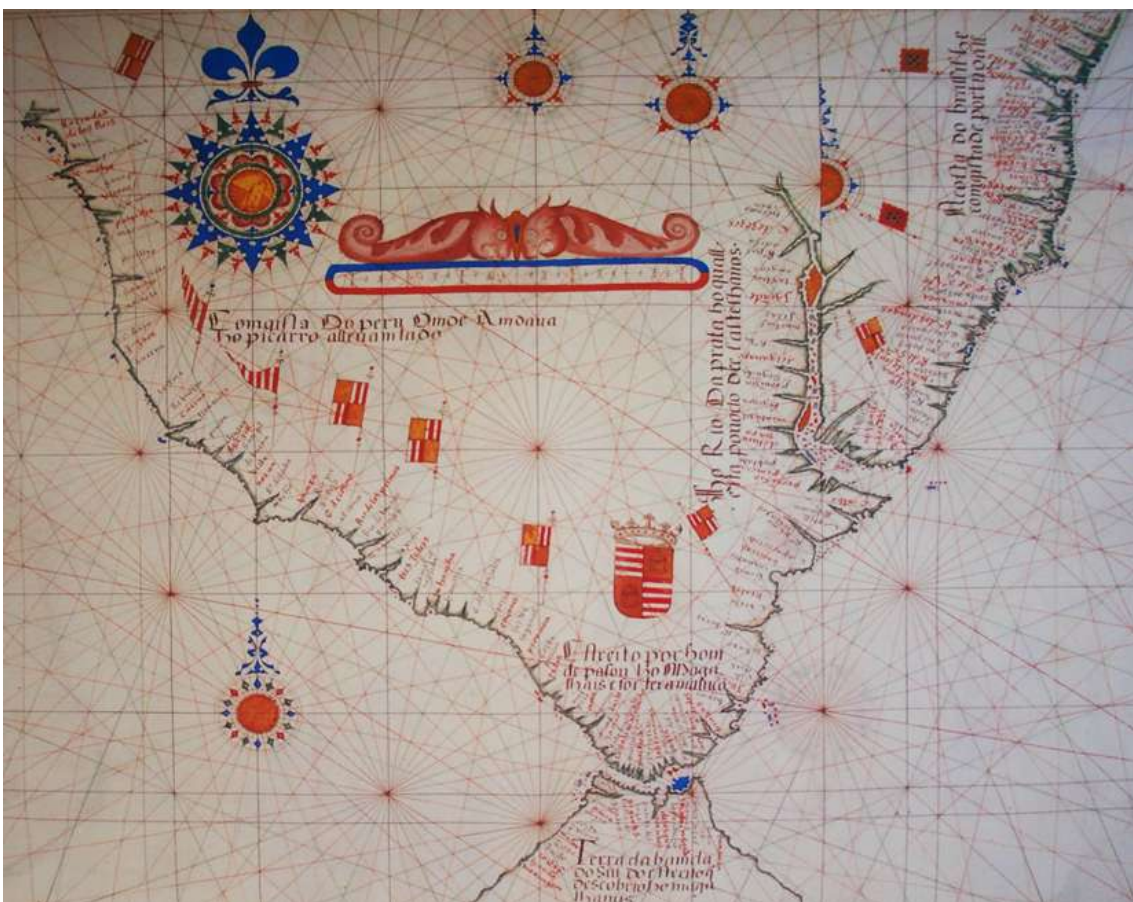

Figura 23. Autor: Lázaro Luís, 1563. Codice da Lazaro Luís. © Academia das Ciências, Lisboa, [MS-14-1] Pàg. 4 Revers. Estret de Magallanes, amb presència catalana a Xile i l'Argentina.

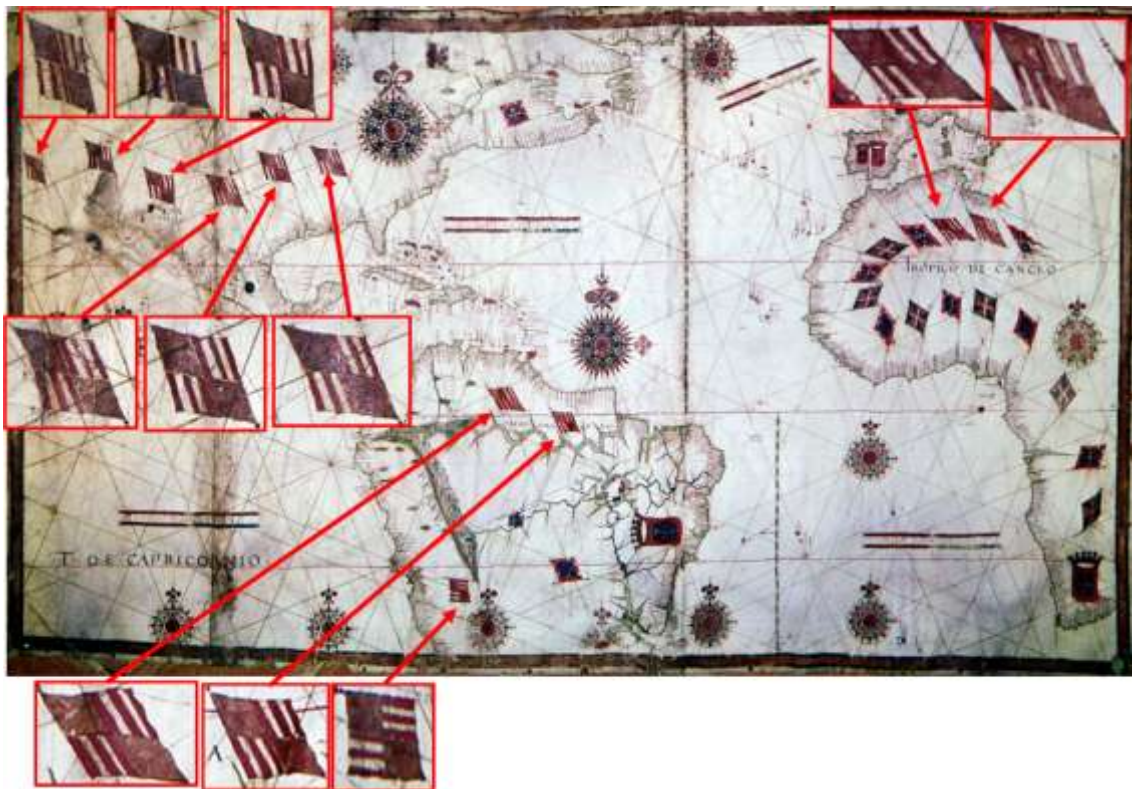

Figura 24. Autor: Sebastiao Lopes, 1570. "Portulano, pergaminho iluminado". © Biblioteca do Paço Ducal de Vila Viçosa, Evora, Portugal.

Figura 25. Autor: Sebastião Lopes o Pedro de Lemos, 1583. © Bibliothèque nationale de France. Matricula: [CPL GE SH ARCH 38]. Banderes catalanes per tota Amèrica, i presència parcial de l'emblema de Castella.

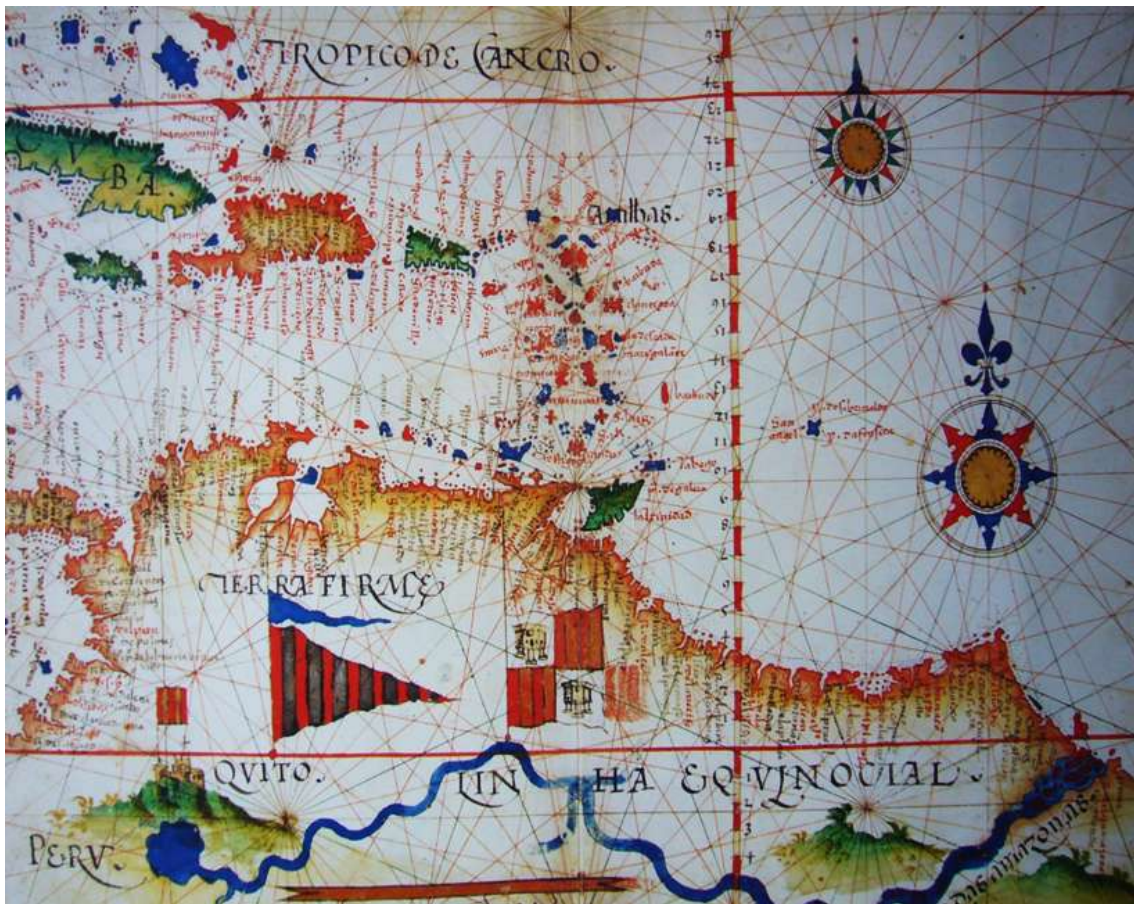

Figura 26. Autor: Luis Teixeira, 1585. «North America from Mexico past the Chesapeake Bay, of Coastal Charts of the Americas and West Africa». © Hispanic Society of America, plate XIII]. Gran bandera només catalana a Veneçuela.

Figura 27. Autor: Luis Teixeira, 1585. "North America from Mexico past the Chesapeake Bay, of Coastal Charts of the Americas and West Africa". © Hispanic Society of America, plate XIV].

Figura 28. Autor: Luis Teixeira, 1585. "North America from Mexico past the Chesapeake Bay, of Coastal Charts of the Americas and West Africa". © Hispanic Society of America, plate XV]. Bandera només catalana al nord de Mèxic.

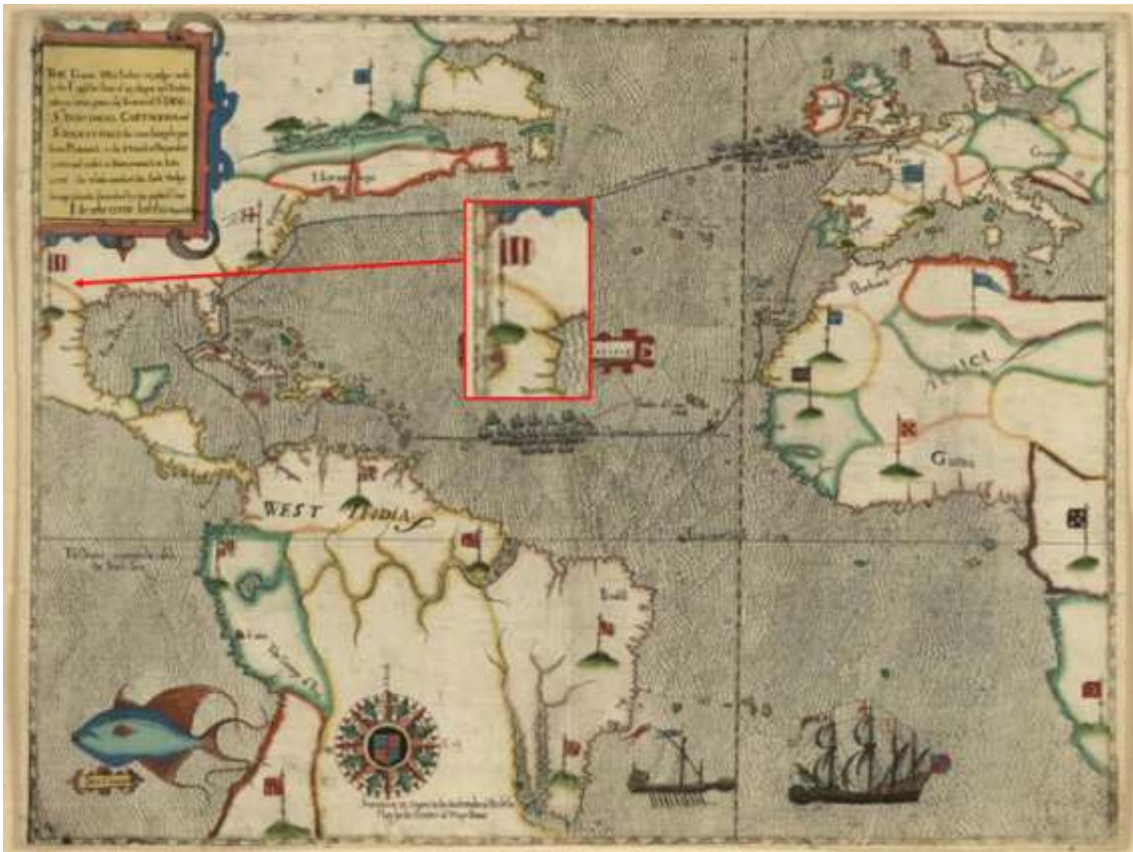

Figura 29. Autor: Baptista Boazio, 1589. "Route of Drake's Voyage". © Library of Congress, Washington Rare Book and Special Collections Division (112).

Figura 30. Autor: Bartolomeu Lasso, 1590. "Kaat van Midden-Amerika". © Maritiem Museum Rotterdam MMR-WAE898 H. Bandera només catalana a Nord-Amèrica.

Figura 31. Autor: Jan Dirckx, 1599. "Carte de l'Océan Atlantique Nord". © Bibliothèque National de France, GE SH ARCH 4. Bandera només catalana a Colòmbia. A Nord- Amèrica apareix l'escut del Sacre Imperi Romà Germànic.

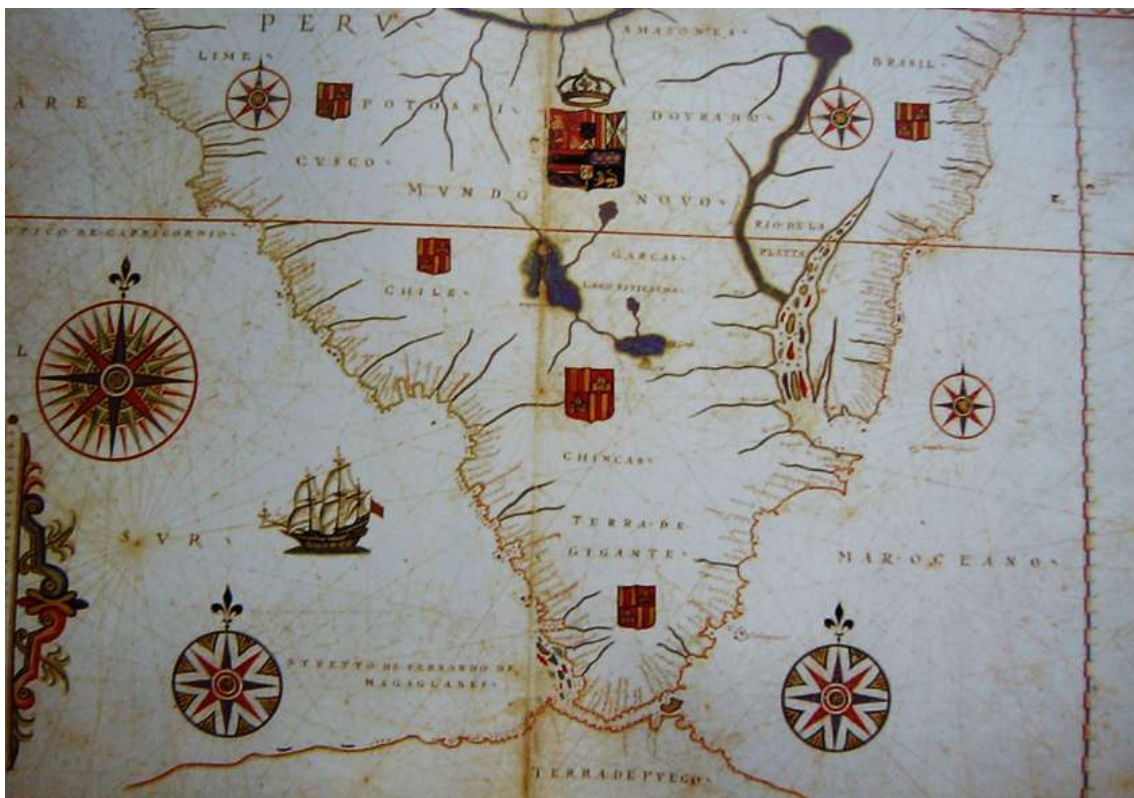

Figura 32. Autor: 1614, Joan Oliva, 1614. © Fundació Bartomeu March Servera, [Vuitè mapa de l'obra]. Estret de Magallanes.

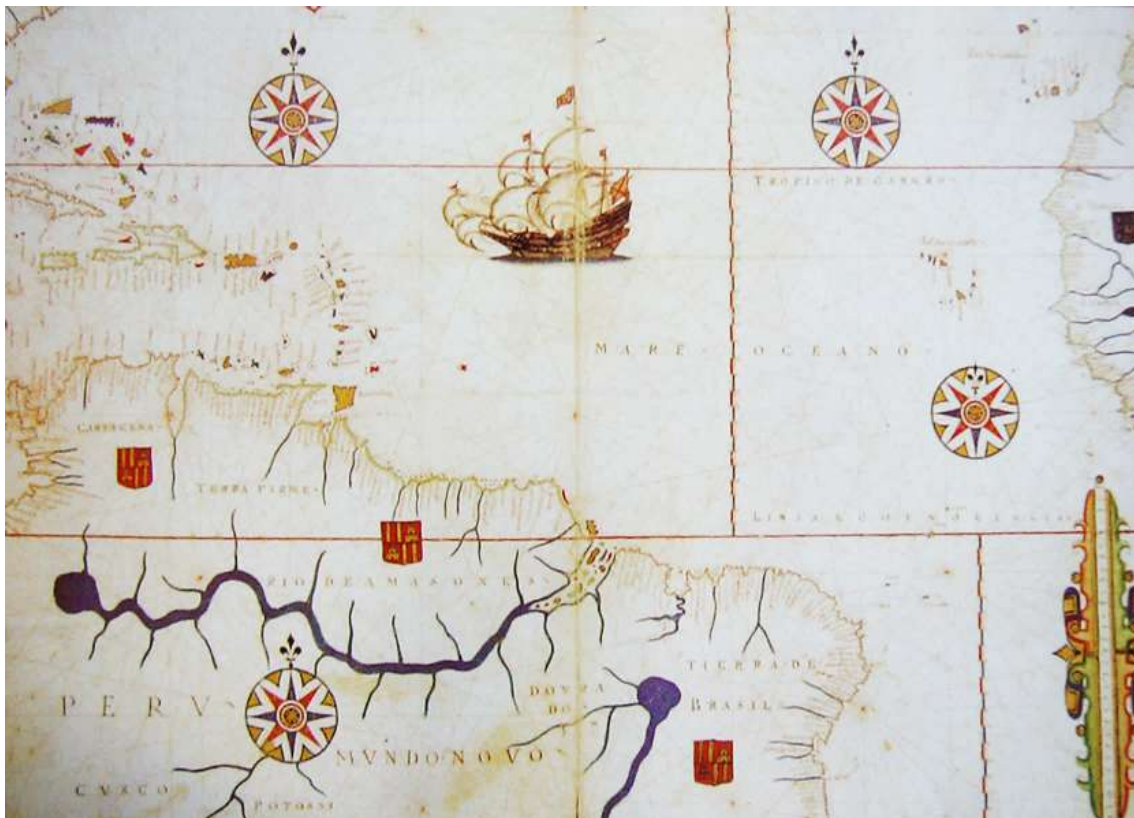

Figura 33. Autor: 1614, Joan Oliva, 1614. © Fundació Bartomeu March Servera, [Novè mapa de l'obra]. Els portuguesos no apareixen a Amèrica.

Els mapes manipulats

En aquest apartat es documenta l'evidència de les manipulacions als mapes, fetes sobre els mateixos mapes o com a còpies, que ha documentat l'Enric Guillot. Per exemple, comencem pels casos dels mapes d'en Luis Teixeira datats el 1585 (a l'esquerra) i el 1600 (a la dreta), on es veu que a la versió de 1585 es pinten de color blau algunes barres vermelles de les banderes catalanes:

Figura 34. Mapes de Luis Teixeira. Esquerra: © BNCB-Biblioteca Nazionale Centrale Firenze, su concessione del Ministero per i Beni e le Attività Culturali (1585). Dreta: © Museu de Marinha, Lisboa, Matrícula: Atlas K3 (1600).

O aquest altre, on es veu la bandera catalana sobre la Ciutat de Mèxic, de 1640.

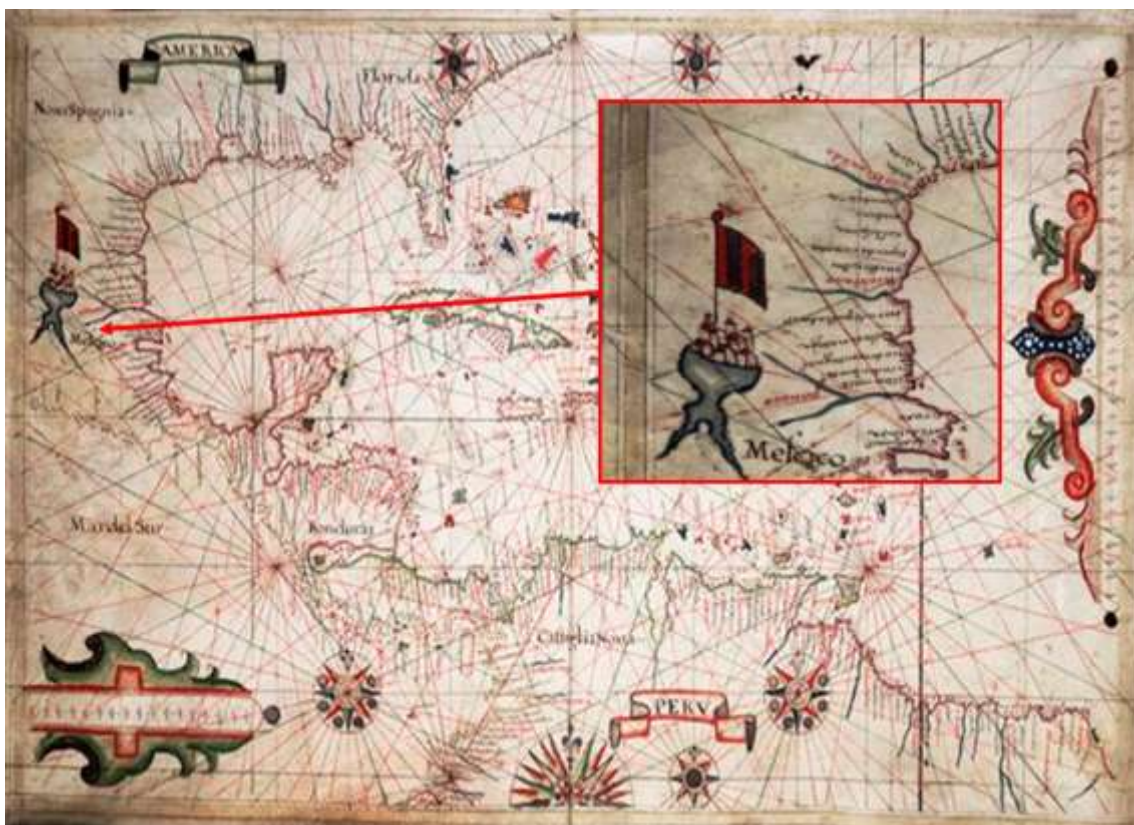

Figura 35. Autor: Joan Oliva, 1640. © National Maritime Museum, Greenwich, London. Matrícula: [F1796, P/8 (2)].

El mateix autor, Joan Oliva, l'any 1592, en fa un de similar que no s'ha manipulat:

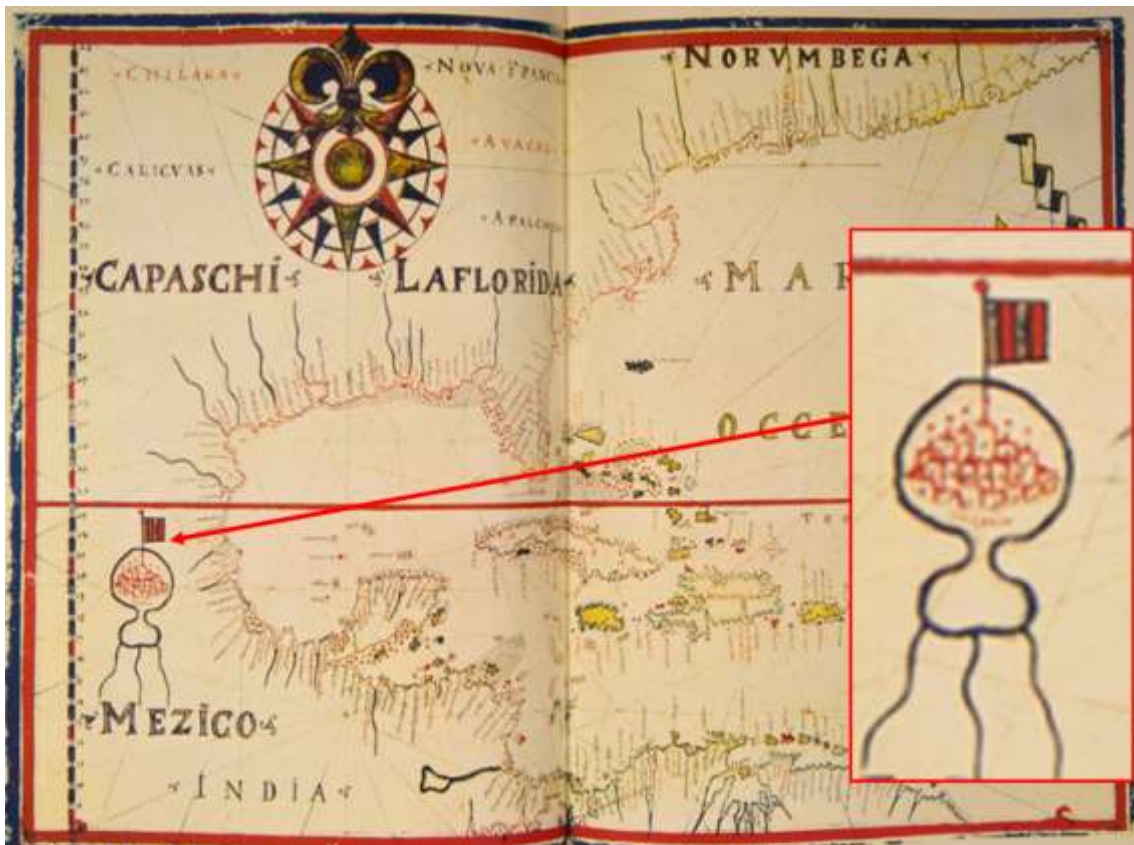

Figura 36. Autor: Joan Oliva, 1592. © National Maritime Museum, Greenwich, London, Nat. Mar. Mus., P22, 2].

També hi ha manipulació en aquest mapa anònim portuguès de 1630, on es pinten senyals catalanes. Aquí només es mostra el cas de Nord-Amèrica, però el mateix passa amb el sud:

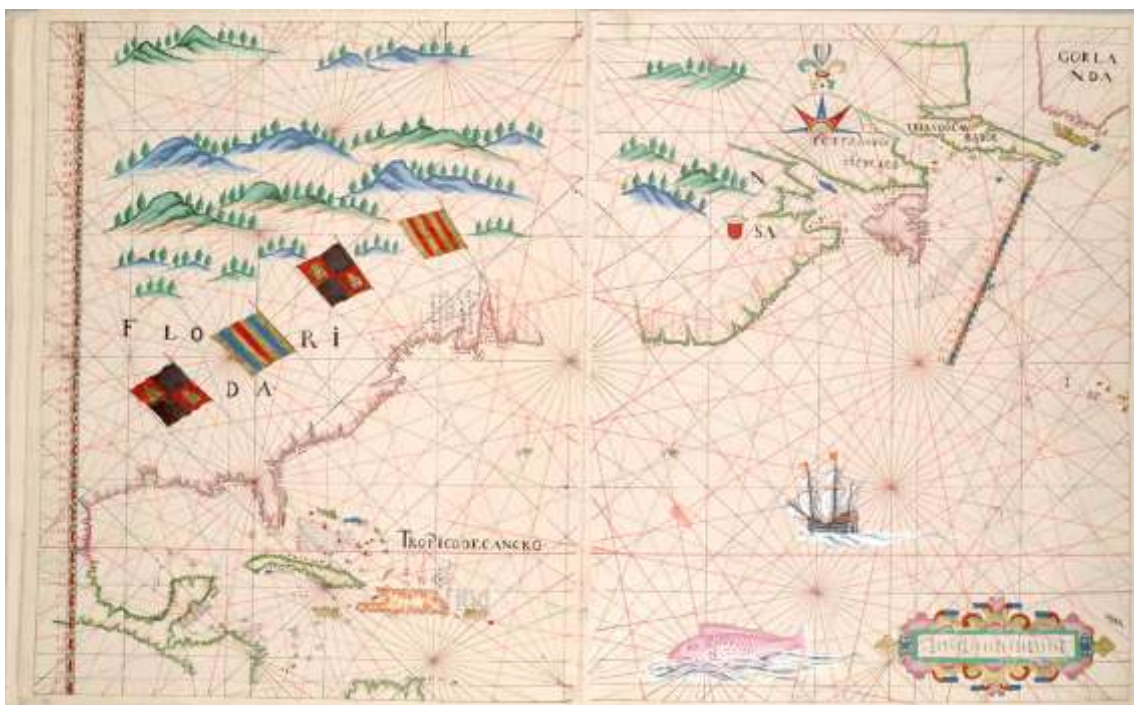

Figura 37. Mapa anònim portuguès, de 1630. © Huntington Library. Matrícula: [HM 39 ff. 40v-41].

O aquest de 1640, de João Teixeira Albernaz, on es pinten també barres vermelles de color blau. Aquí es mostra Nord-Amèrica, però passa el mateix amb el sud:

Figura 38. Autor: João Teixeira Albernaz, 1640. © ANTT Arquivo Nacional Torre do Tombo. Matricula: [PT-TT-CRT 198].

Les pintades blaves als escuts catalans estan molt esteses, i també afecten als següents mapes:

- Autor: Jorge Reinel, 1535. © National Maritime Museum, Greenwich, London, [G213:2/4]. Banderes catalanes per tota Amèrica.
- Anònim portuguès, 1550. © Royal Geographical Society, London. Matricula: [S0018726]. Banderes catalanes a Amèrica, Guinea Equatorial i el nord d'Àfrica.
- Anònim portuguès, 1550-1560. © National Maritime Museum, Greenwich, London. Matricula: F1542, P/14(13v) // [F1537, P/14(11r)]. Banderes catalanes a Colòmbia i a l'estret de Magallanes.
- Autor: Lázaro Luís, 1563. © Academia das Ciências, Lisboa. Matricula: [MS-14-1] Pàg. 7 Revers. Banderes catalanes des de Texas fins al Labrador.
- Autor: Sebastião Lopes, 1565. © The Newberry Library. Matricula: [MS map 26/22]. Bandera catalana a Colòmbia i Veneçuela.
- Autor: Diago Homem, 1568. "Mundu novus, map of the Central America". © Sächsische Landesbibliothek, Dresden Mscr. Dresd.F.59a].
- Autor: Domingos Teixeira, 1570. "Carta Atlàntica". © Bodleian Library, Oxford [Map: MS. K1 (110)]. Banderes catalanes per tota Amèrica.
- Autor: Bartomeu Olives, 1580. © Huntington Library. Matricula: [HM 32, f2 f3 i f.4]. Banderes catalanes a Brasil, Veneçuela, Ciutat de Mèxic i al Labrador.

- Autor: Luis Teixeira, 1585. «North America from Mexico past the Chesapeake Bay, of Coastal Charts of the Americas and West Africa». © Hispanic Society of America, plate XIII].
- Autor: Luis Teixeira, 1590-1599. "Fragment d'une carte nautique représentant les côtes de l'Amérique centrale et de l'Amérique du sud sur l'Océan Atlantique et sur l'Océan Pacifique, 159". [© Bibliothèque National de France, GE D 20353 RES].
- Autor: Domingos Sanchez, 1618. "Carte de l'Océan Atlantique, de la Mer Méditerranée, d'une partie de l'Océan Indien et de l'Océan Pacifique". [© Bibliothèque National de France, CPL GE AA 568 RES].
- Autor: Pascoal Roiz, 1633. "A portolan chart of the Atlantic Ocean and adjacent Continents". © Library of Congress, G9111.P5 1633.R7 Oversize Vault Drawer: Vellum Chart 16 Vault.
- Autor: Alonso Peres, 1648. © Servicio Geográfico del Ejército, Cartografía de Ultramar, v. 1, 1949: pl. 16.
- Autor: João Teixeira Albernaz, 1667. "Planisphère nautiques". © Bibliothèque National de France, GE D-9182.

I, de forma sorprenent, aquest de 1706, que pel què sembla ens està dient que els fets del segle XVI cal entendre'ls al XVIII:

Figura 39. Autor: Da Costa E Miranda, 1706. © State Library of New South Wales. Matricula: [ML ref. ML 857].

És a dir, no només s'ha extret als catalans de la història colonial, sinó que a més s'ha intentat ocultar la seva presència de forma barroera. Alguns d'ells han estat simples invencions vestides de còpies d'originals, com la còpia que fa Charles Athanase Walckenaër l'any 1835, on es veu tot el Carib amb els emblemes de Castella i Lleó. Representa una còpia parcial de la Carta General de Juan de la Cosa de 1500, qui es diu participà en el segon viatge

de Cristòfor Colom l'any 1493 i en la expedició d'Alonso de Ojeda en 1499. Aquesta carta es sol mostrar arreu com a prova de que Colom descobrí Amèrica per Castella, amb l'anacronisme de que ja s'ha cartografiat mig continent, quan és impossible. Faltarien dècades per arribar a Nord-Amèrica i no seria fins el 1500 que s'arriba al Brasil. És, doncs, un mapa falsificat. Al seu lloc, adquireix més credibilitat el següent mapa, de 1502, coneguda com a Carta del Cantino, on apareix el Carib i la costa de Veneçuela, amb les úniques banderes dels catalans i lleonesos però amb un matís, apareix escrit "Rey de Castella", en català (en portuguès s'escriu Castela). És a dir, una altra contradicció: el rei de Castella representat amb els símbols catalans i lleonesos, fet que o bé és un altre anacronisme o bé que s'ha manipulat (s'han afegit els textos al mapa?):

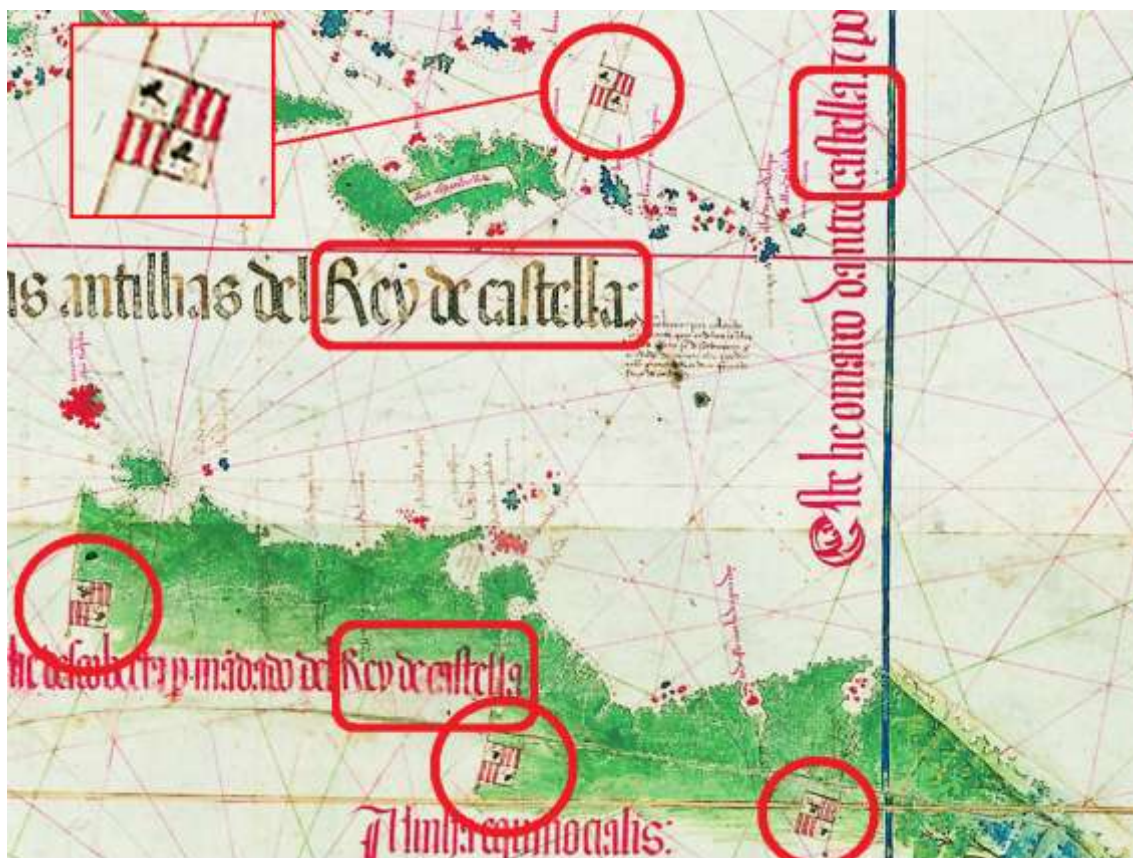

Figura 40. Autor anònim, 1502. Carta del Cantino. © Biblioteca Estense Universitaria, Modena [C.G.A.2].

Es tracta d'uns mapes manipulats, com aquesta còpia de l'any 1843 feta per n'Otto Progel, presumiblement sobre el mapa de Jorge i Pedro Reynel de 1519, on apareix ben gran ATILHAS DE CASTELA i MAR VISTO DE LOS CASTELHANOS. Però, curiosament, s'hi veuen banderes catalanes i catalano-castellanes, més banderes otomanes. Aquesta còpia és important, perquè és de l'any 1843 i apunta a que encara no s'havia comprès bé el mapa original o que l'original era un altre respecte a l'oficial.

Figura 41. Autor: Otto Progel, 1843. Còpia de la Carta de Jorge Reinel de 1519. © Bibliothèque nationale de France [CLP GE AA 564 RES].

Per sortir de dubtes, mirem l'original i veiem que segueix el mateix perfil, però hi ha més banderes, no apareixen els símbols castellans i tampoc es llegeix CASTELLA en lletres grans. A la còpia anterior, de 1843, es veu clar que s'ha afegit CASTELLA i, curiosament mostra una bandera otomana, que no apareix al suposat mapa original. Qui sap, potser és degut a que es tracta de dues còpies manipulades. De fet, aquesta afirmació no és gratuïta, ja que es coneix que aquesta obra (de més fulls) la va vendre l'any 1855 un llibreter de París, anomenat Charavay, al portuguès vescomte de Santarem, qui ho va revendre després a Emmanuel Miller. Vaja, que ens trobem, potser, davant d'uns mapes manipulats al segle XIX que s'han fet passar per un conjunt de mapes autèntics del 1519. Veiem el detall del mapa del Carib:

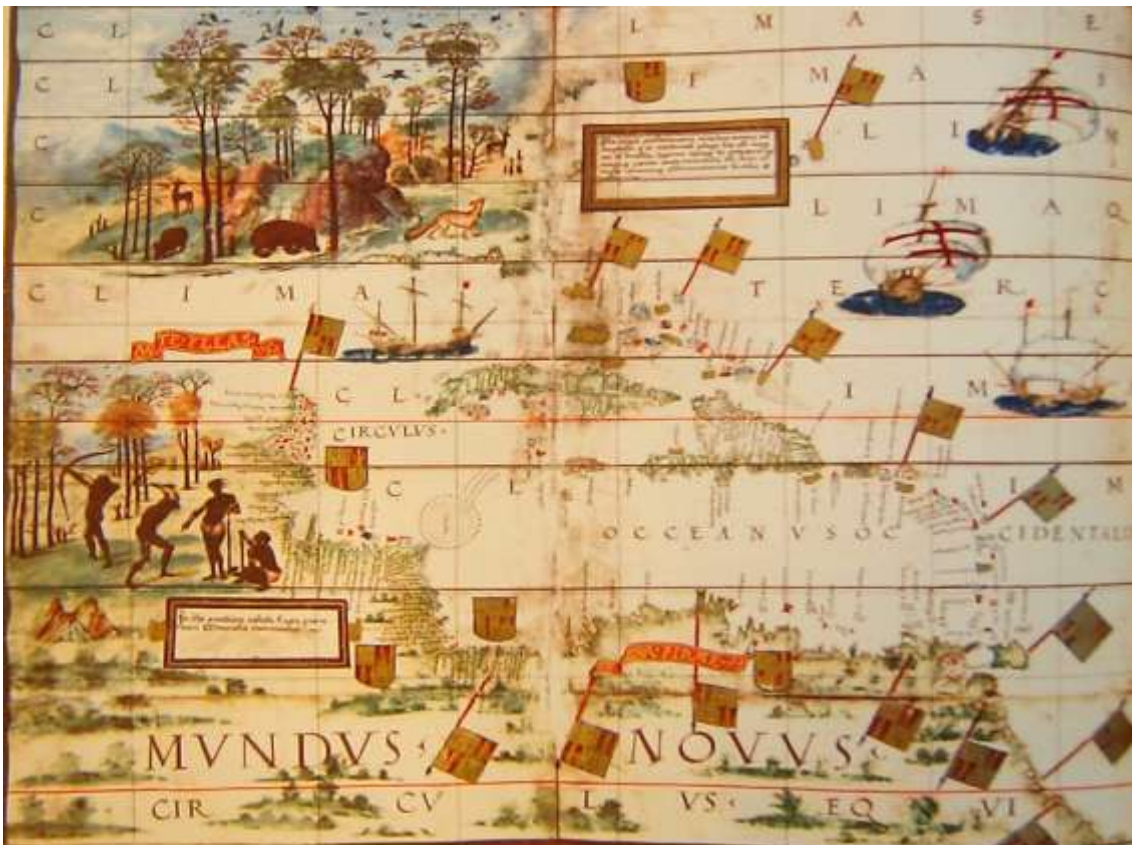

Figura 42. Autor: Jorge Reinel, 1519 (documentat des del 1855). Atlas Miller: Cartes de l'Océan Atlantique et de la Méditerranée. © Bibliothèque nationale de France [CPL GE AA 640 RES Feuille 6].

Però, seguim. De fet, les pintades també afecten a territoris peninsulars, com és el cas d'aquest mapa de Lopo Homem Reineis, de 1550, en què s'ha pintat de color blau la bandera catalana a València:

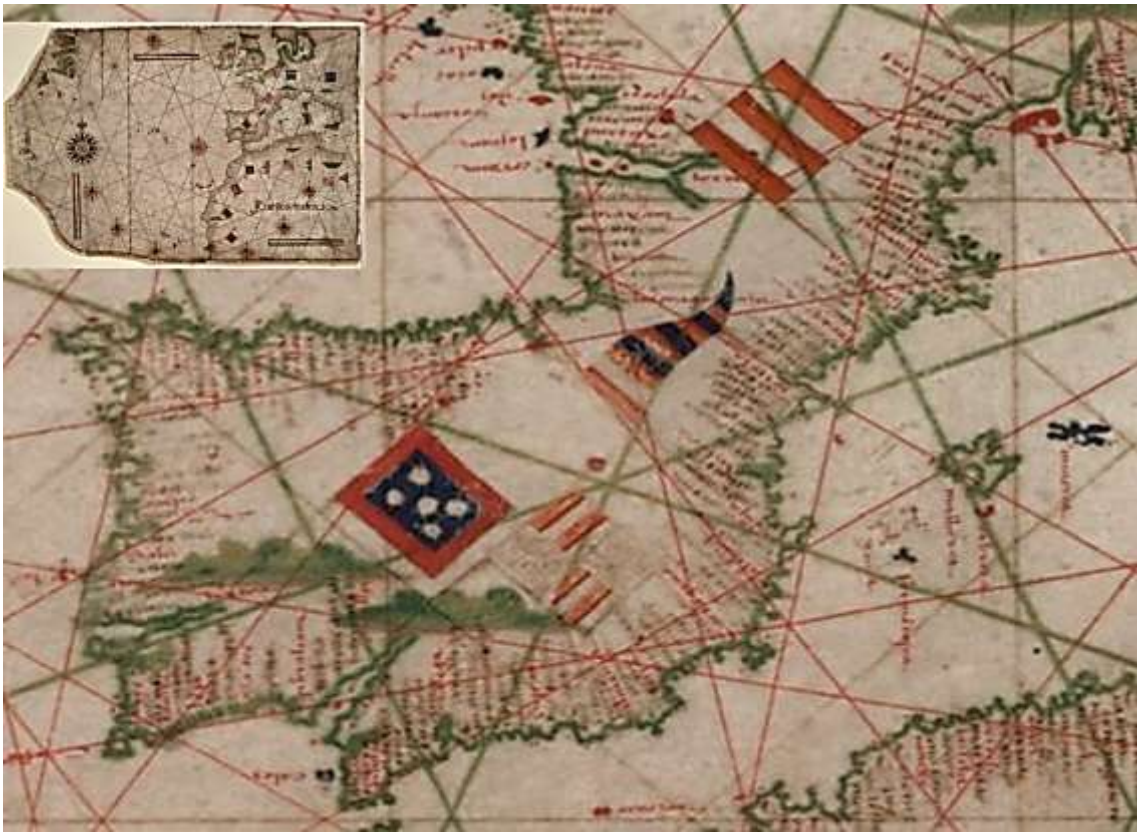

Figura 43. Autor: Lopo Homem Reineis, 1550. © Biblioteca Nacional de Portugal, Lisboa. Matrícula: [C.C. 1230 R.].

I també afecten al regne de Sicília, com es pot observar en aquest mapa del segle XVII. Les barres vermelles apareixen sobre fons blau:

Figura 44. Autor: Ioannem Ianbonium, segle XVII. Escola Cartogràfica Flamenca. © www.florenceprints.com

La presència otomana per Amèrica

Com s'ha vist, en alguns mapes apareix l'emblema de la mitja lluna al continent americà. Així mateix, per introduir aquesta selecció de mapes que ho corroboren, abans es mostra quin era l'escenari dels símbols a l'entorn de la Mediterrània. Es sabut, i ben documentat, que l'òrbita àrab s'identifica bàsicament amb una mitja lluna i que a l'entorn europeu apareixen múltiples símbols. Serveixin d'exemple els següents mapes, de 1511 i de 1524, en què es destaquen els emblemes catalans i els otomans.

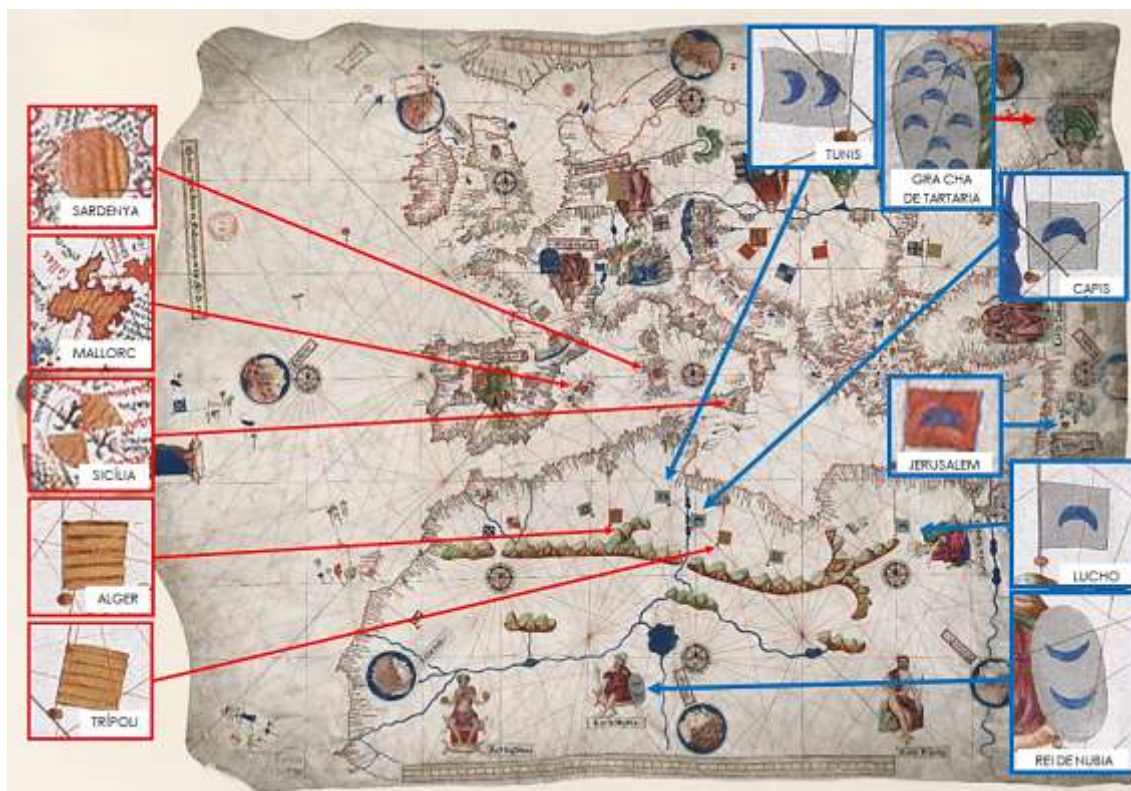

Figura 45. Autor: Salvat de Pilestrina, 1511. "Carte de l'Océan Atlantique Nord-Est, de la Mer Méditerranée et de la Mer Noire". © Bibliothèque nationale de France, Ge. AA. 563.

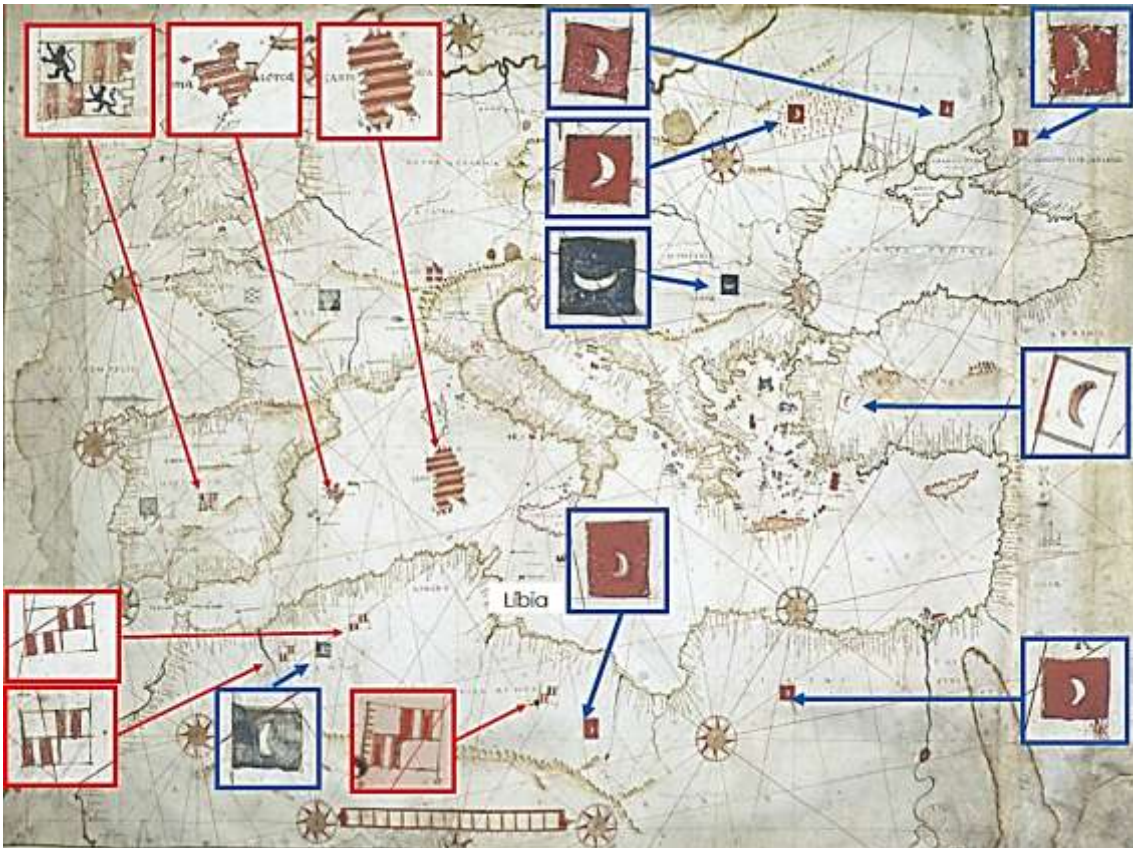

Figura 46. Autor: Girolamo da Verrazano, 1524. "Carte de la Mer Méditerranée, de la Mer Noire et de l'Océan Atlantique nord-est". Bibliothèque Nationale France, CPL GE C 5100 RES.

Ara sí, comencem amb la presència otomana a Amèrica. Mapa de 1519, on apareixen a la costa sud del Carib, a l'actual Veneçuela:

Figura 47. Autor: Pedro i Jorge Reinel, 1519. "Carta Kunstman I". © Bibliothèque nationale de France, CLP GE AA 564 RES.

Mapa de 1535 on apareixen a Nord-Amèrica (on ara hi ha l'Estat de Geòrgia, terra aleshores otomana) i a Veneçuela, destacant la presència complementària dels catalans:

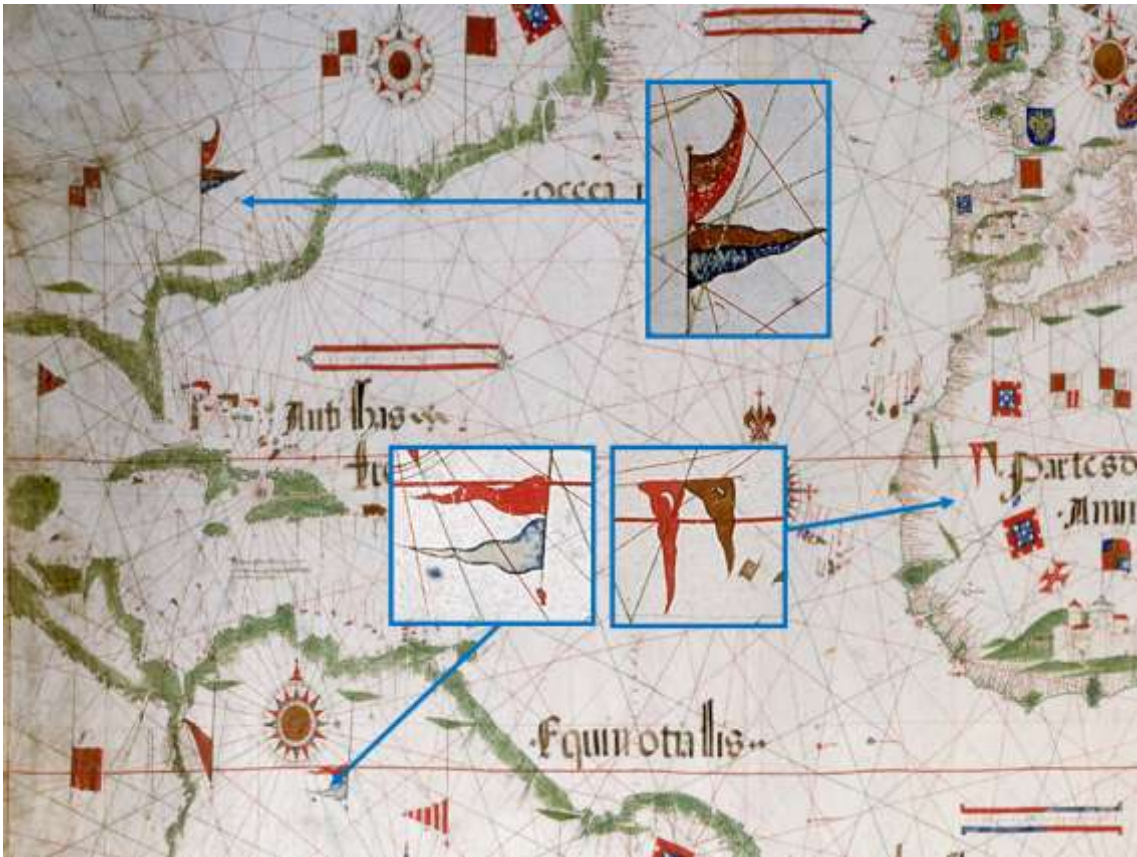

Figura 48. Autor: Jorge Reinel, 1535. "Carta de l'Atlàntic Nord". © National Maritime Museum, Greenwich, London, G213:2/4.

Mapa de 1550, amb banderes otomanes a la costa est de Nord-Amèrica, i al centre-nord de Sud-Amèrica:

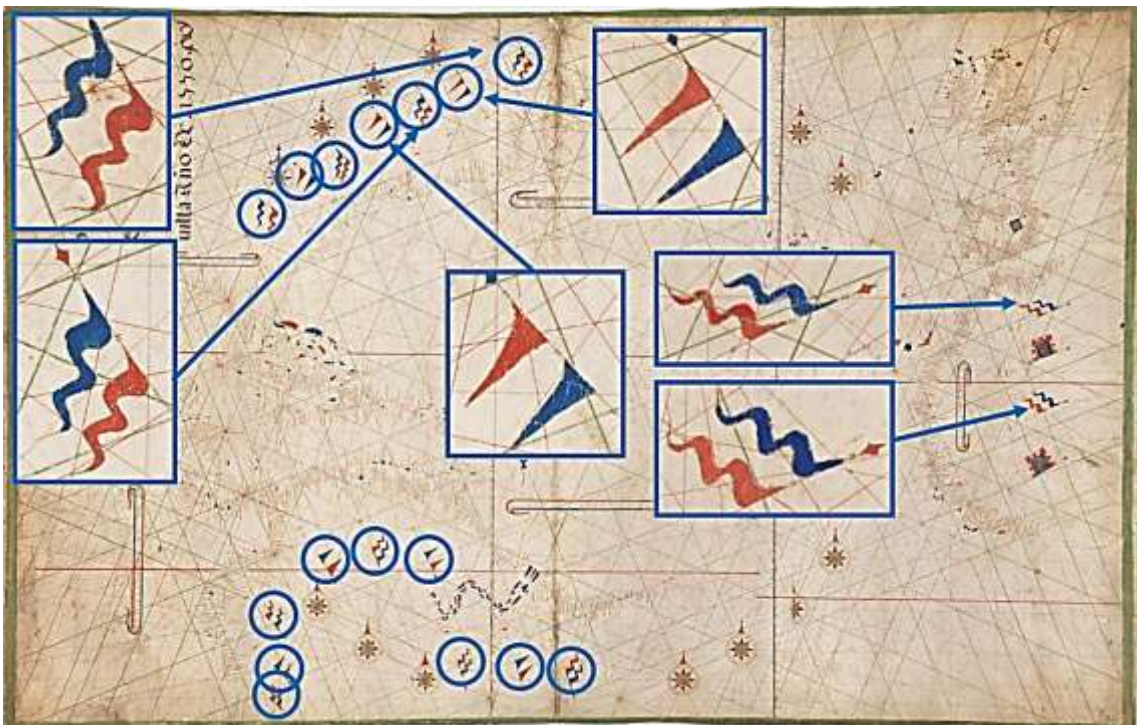

Figura 49. Autor: Diego Gutierrez, 1550. "Ocean Atlantique Parchemin". © Bibliothèque nationale de France, GE SH ARCH 2.

Senyals otomans arreu de la costa atlàntica de l'Amèrica del Nord, i a l'Amèrica del sud, als dos fulls següents, del mateix mapa de 1550:

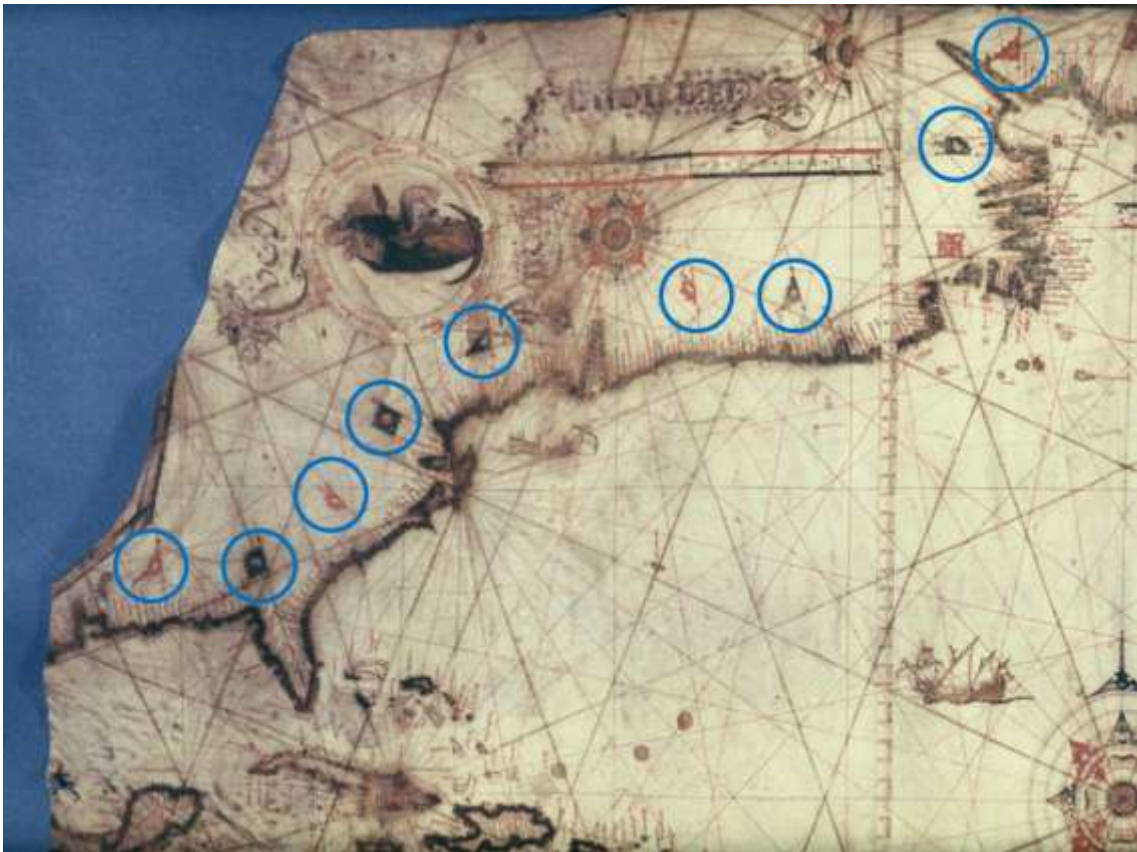

Figura 50. Autor: Anònim portuguès. "Portuguese portolan of the Atlantic. © Bodleian Library, Oxford, Filmstrip Roll 194B.

Figura 51. Autor: Anònim portuguès. "Portuguese portolan of the Atlantic. © Bodleian Library, Oxford, Filmstrip Roll 194B.

Mapa de 1550/1560, amb presència otomana a Veneçuela:

Figura 52. Autor: Anònim portuguès, 1550/1560: "Atlas, Carib". © National Maritime Museum, Greenwich, London, F1538, P/14(11v).

Mapa amb presència otomana per Nord-Amèrica:

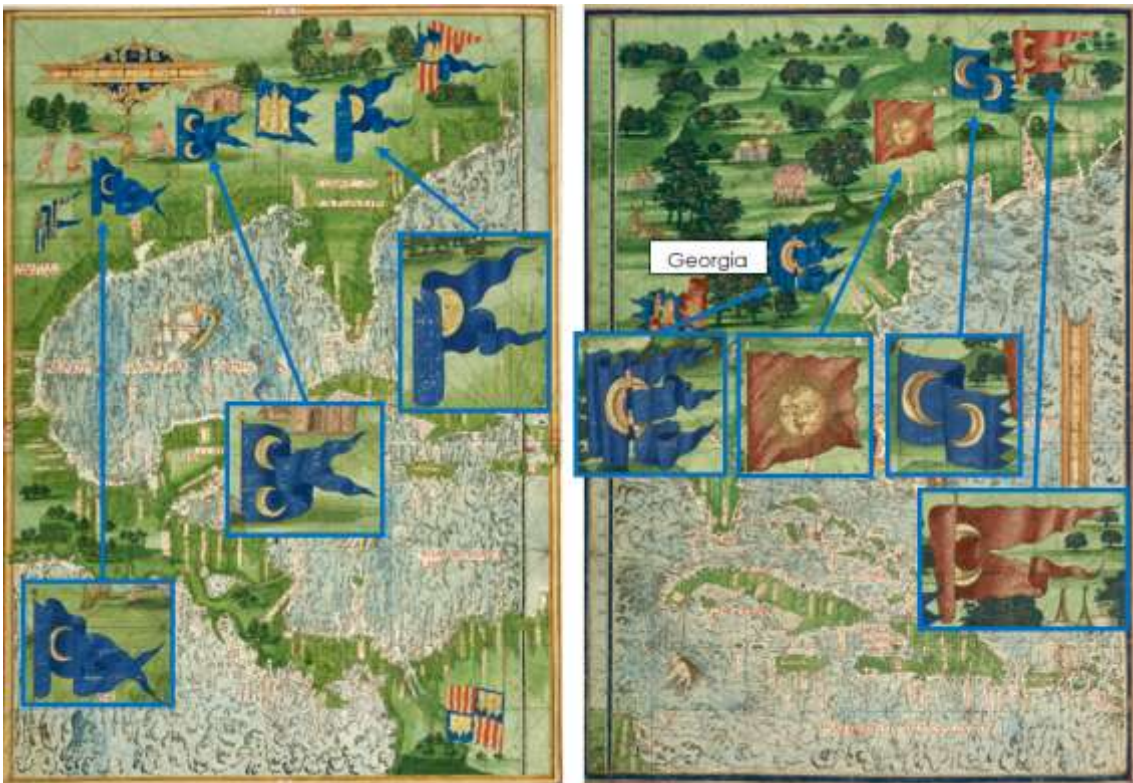

Figura 53. Autor: Guillaume le Testu, 1555. "Cosmographie universelle selon les navigateurs tant anciens que modernes". © Service Historique de la Défense, Manuscrit 607, D1z14_03_563 i _565.

Costa est de Nord-Amèrica, amb la presència de la flor de lis francesa:

Figura 54. Autor: Guillaume le Testu, 1555. "Cosmographie universelle selon les navigateurs tant anciens que modernes". © Service Historique de la Défense, Manuscrit 607, D1z14_03_575.

Atles anterior, aquest cop amb l'emblema otomà amb flors de lis, al Brasil (mapa girat 90 graus):

Figura 55. Autor: Guillaume le Testu, 1555. "Cosmographie universelle selon les navigateurs tant anciens que modernes". © Service Historique de la Défense, Manuscrit 607, D1z14_03_549.

D'aquest atlas, de Guillaume le Testu, destaca la representació, per tots els oceans, de lluites navals, destacant l'existent entre els otomans i els catalano-leonesos:

Figura 56. Autor: Guillaume le Testu, 1555. "Cosmographie universelle selon les navigateurs tant anciens que modernes". © Service Historique de la Défense, Manuscrit 607, D1z14_03_531.

Mapa de 1554-1559 amb presència otomana a l'actual Guyana:

Figura 57. Autor: Diogo Homen, 1554-59: "Queen Mary Atlas". British Library, Add. 5415A, fol. 24r.

Dos fulls d'un mapa de 1559, amb presència otomana al nord de Mèxic, i a l'Argentina:

Figura 58. Autor: Andreas Homen, 1559: "Universa ac navigabilis totius terrarum orbis descriptio". © Bibliothèque nationale de France, GE CC 2719 RES, fol. 2.

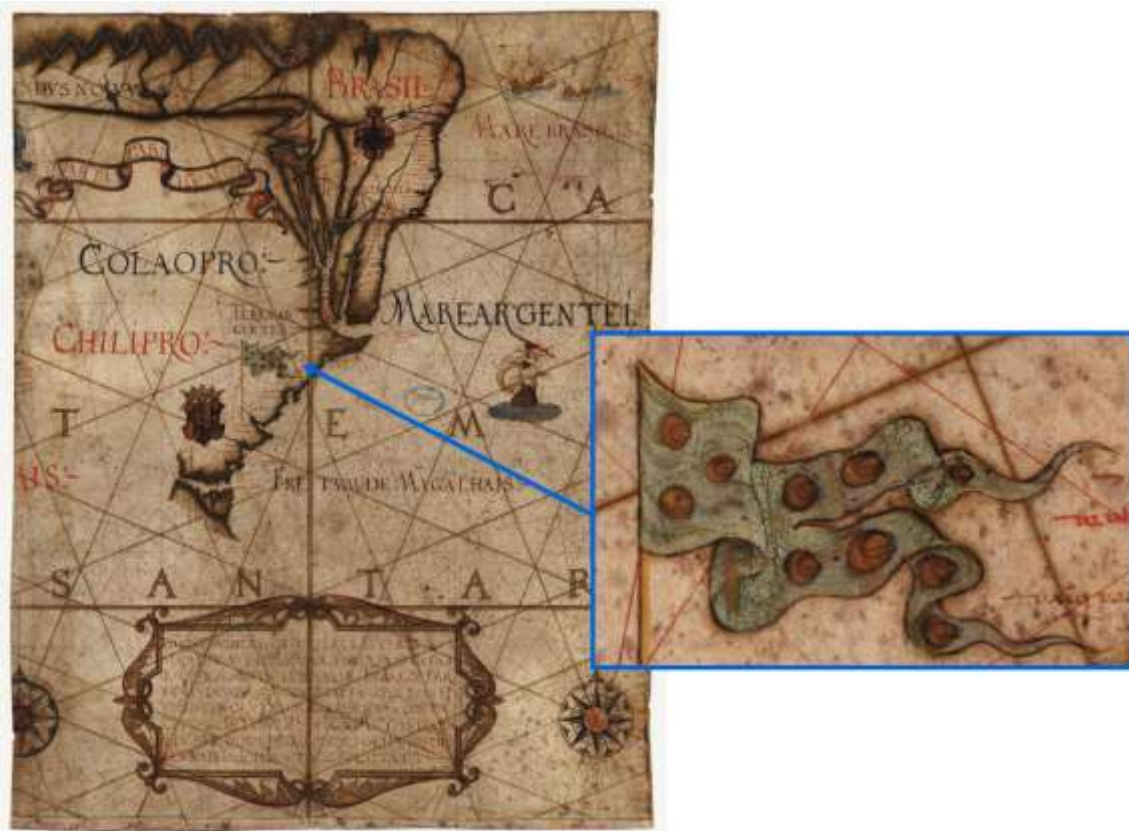

Figura 59. Autor: Andreas Homen, 1559: "Universa ac navigabilis totius terrarum orbis descriptio". © Bibliothèque nationale de France, GE CC 2719 RES, fol. 8.

Tres fulls d'un mapa de 1561 amb otomans a Nord-Amèrica, al Brasil i a l'Argentina:

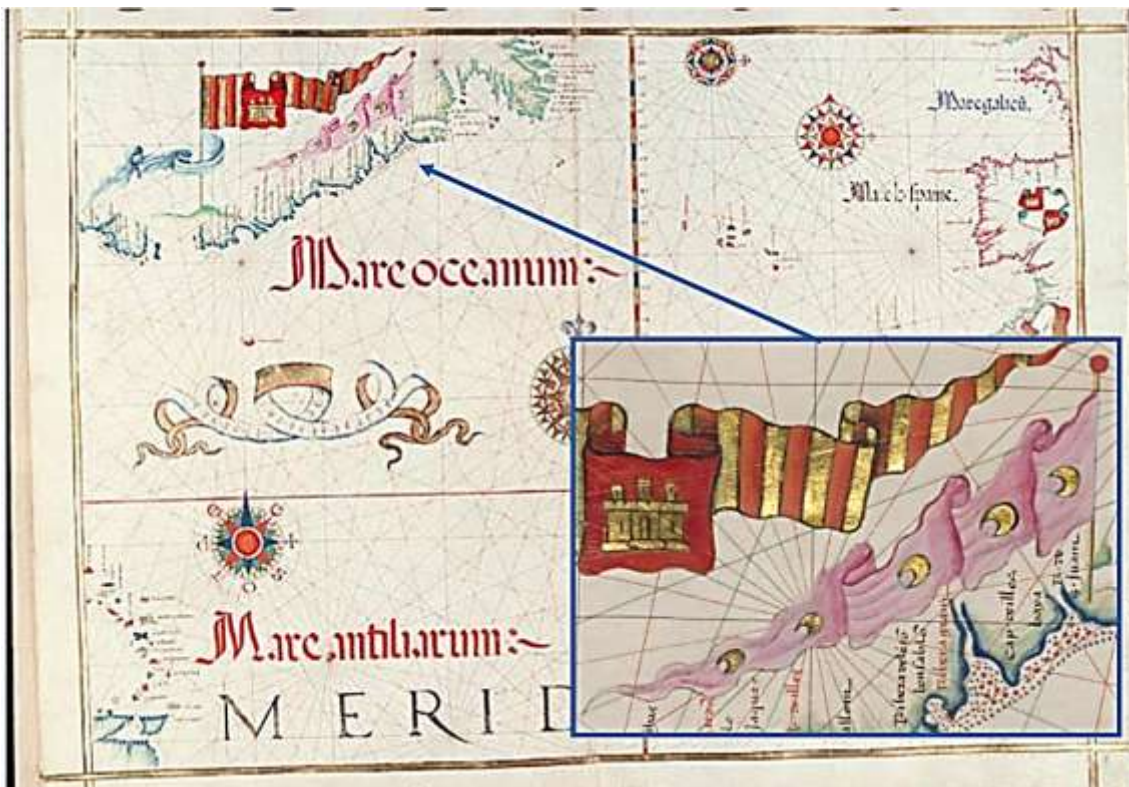

Figura 60. Autor: Diogo Homem, 1561. "Atlas Universal". © Österreichische Nationalbibliothek and the Hill Museum & Manuscript Library, Codex Vindobonensis Palatinum, Cod. 335 HAN MAG, fol. 9.

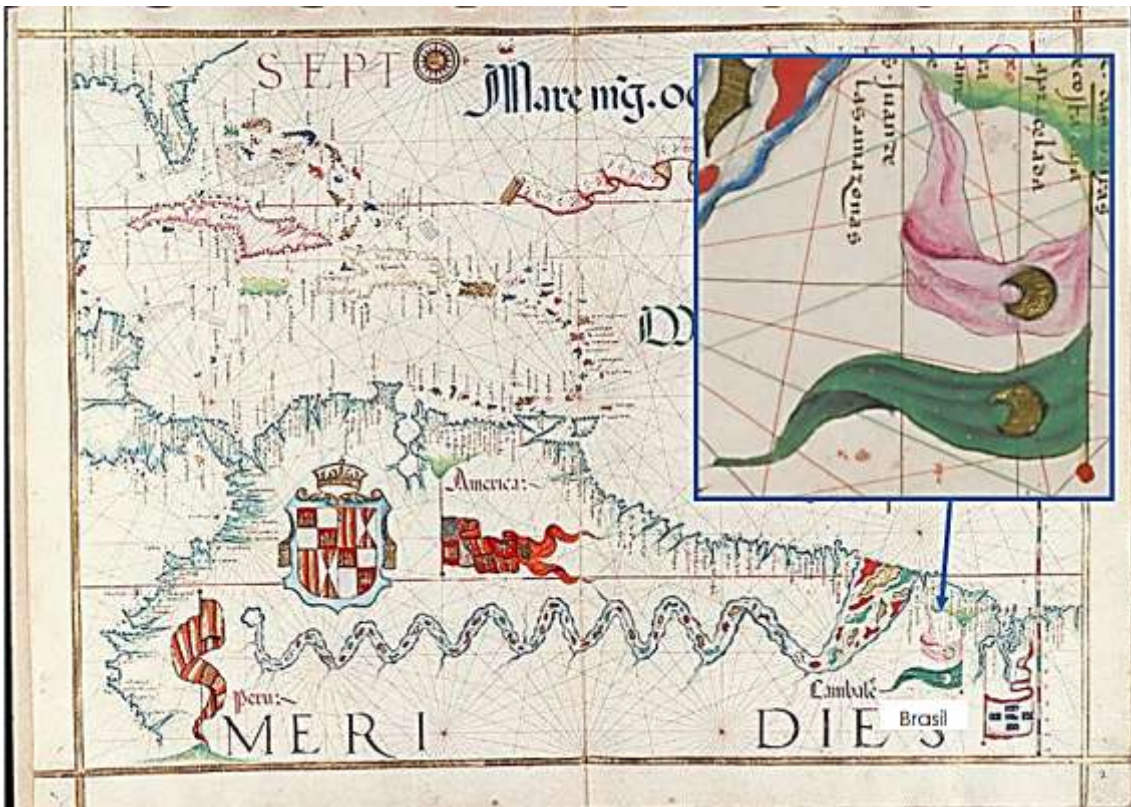

Figura 61. Autor: Diogo Homem, 1561. "Atlas Universal". © Österreichische Nationalbibliothek and the Hill Museum & Manuscript Library, Codex Vindobonensis Palatinum, Cod. 335 HAN MAG, fol. 7.

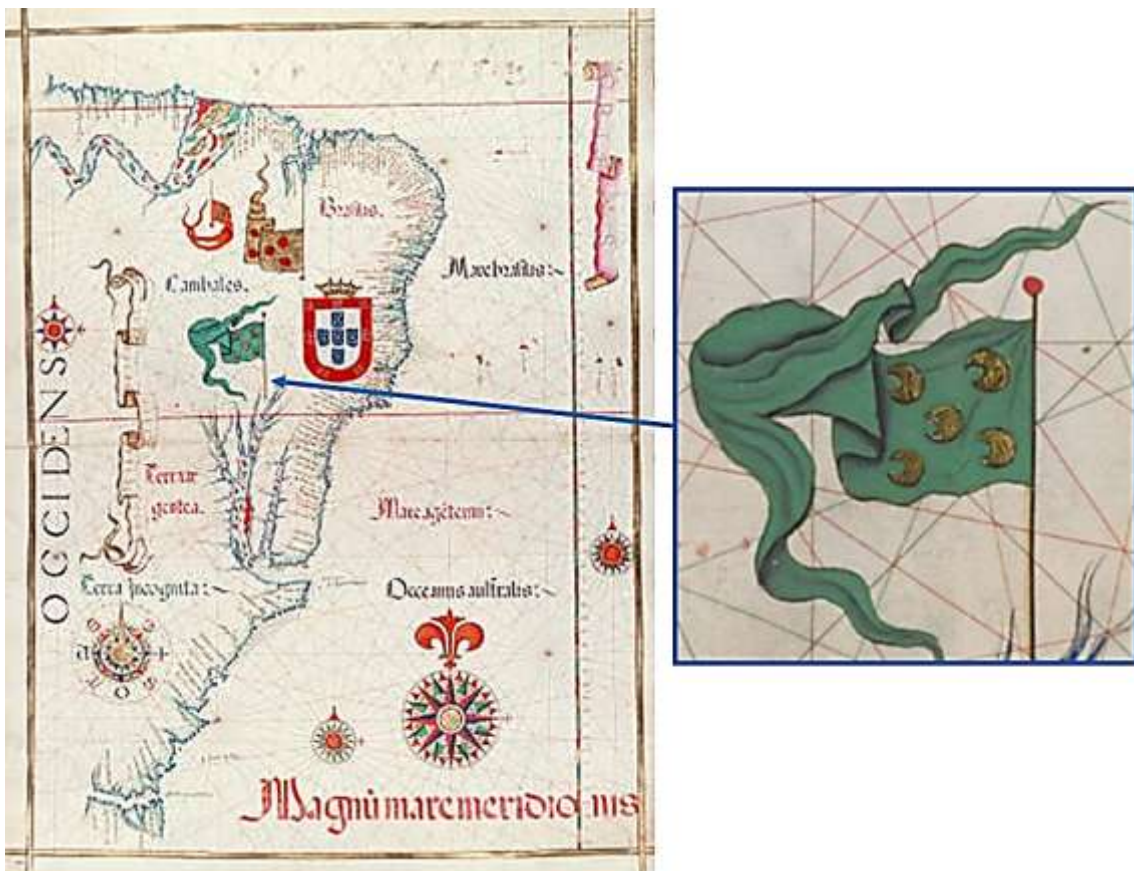

Figura 62. Autor: Diogo Homem, 1561. "Atlas Universal". © Österreichische Nationalbibliothek and the Hill Museum & Manuscript Library, Codex Vindobonensis Palatinum, Cod. 335 HAN MAG, fol. 8.

Mapa de 1563 amb otomans al Canadà:

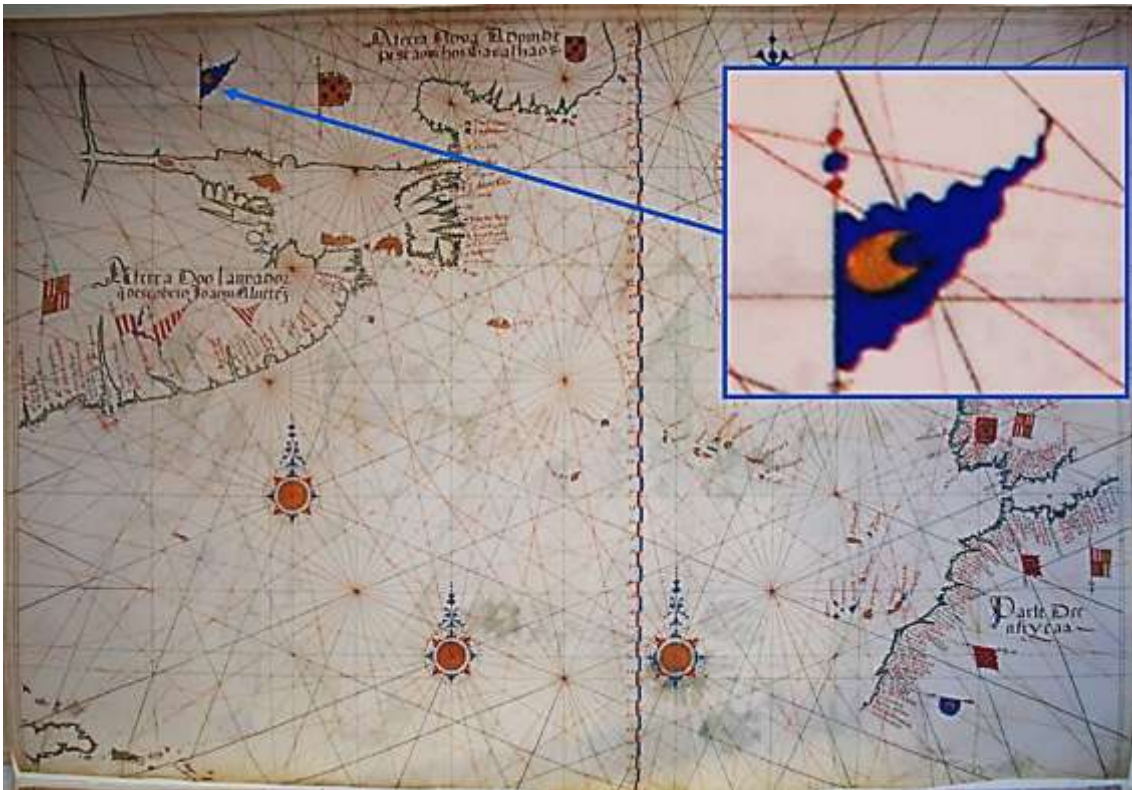

Figura 63. Autor: Lázaro Luís (portuguès), 1563. "Atlàntic Nord". © Codice da Academia das Ciéncias, Lisboa.

Representació de la ciutat de Tenochtitlan, l'actual Ciutat de Mèxic, amb la presència de mitges llunes a la coronació de dos temples o palaus. Dibuix de 1564:

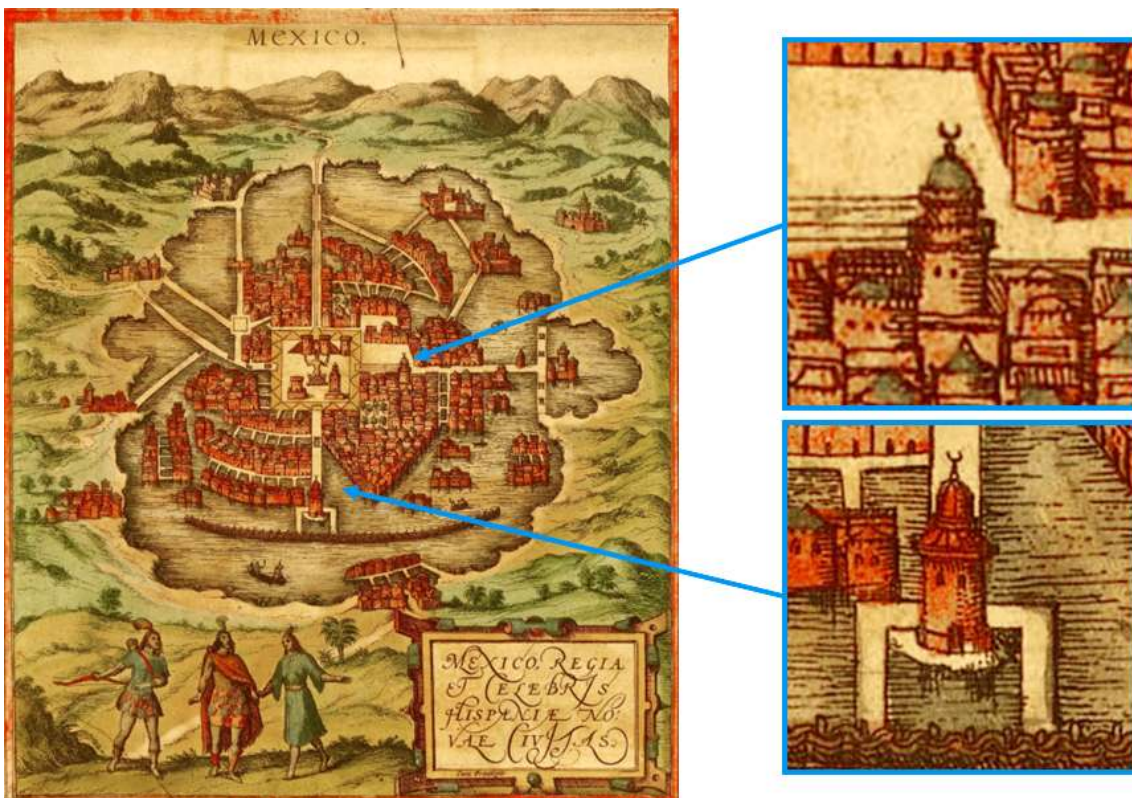

Figura 64. Autor: Antoine Du Pinet, 1564. "Braun and Hogenberg Civitates Orbis Terrarum". © The Hebrew University of Jerusalem and the Jewish National and University Library, Historic Cities Center of the Department of Geography, Vol. I, nº 58.

Mapa mundi de 1567 amb otomans al Brasil:

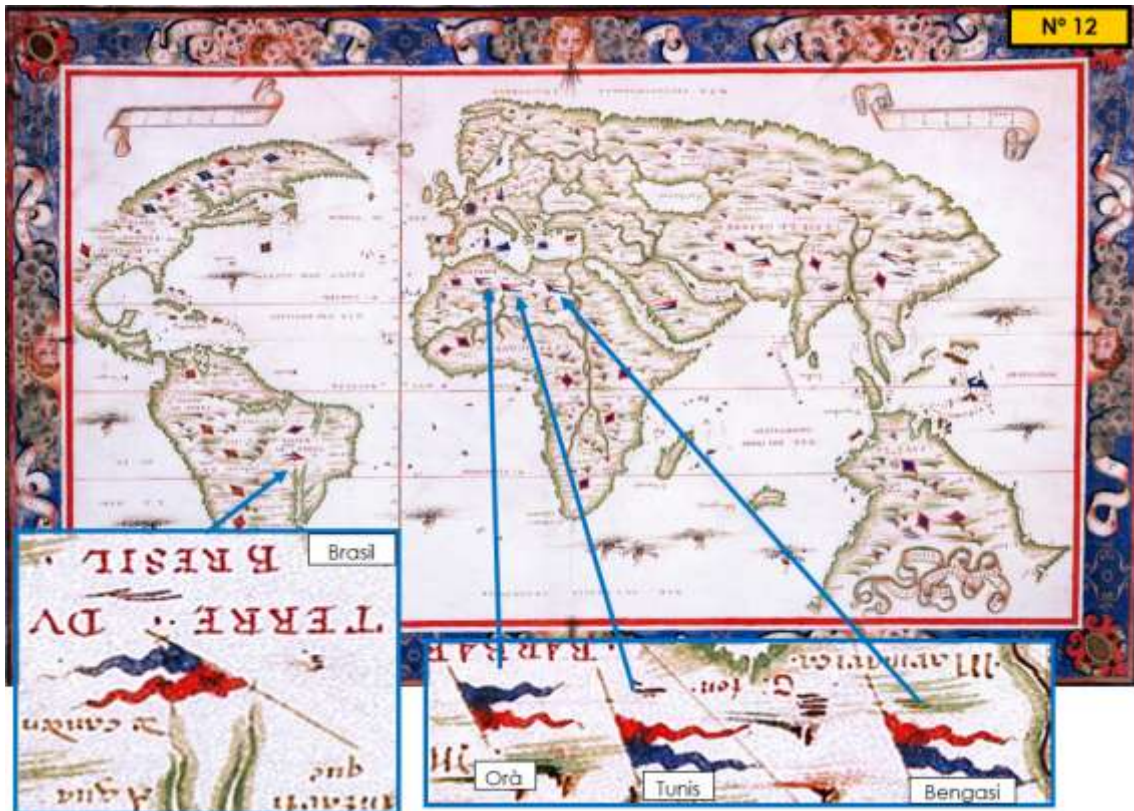

Figura 65. Autor: Nicolas Desliens, 1567. "The World". © National Maritime Museum, Greenwich, London, G201:1/51.

Mitja lluna al Mississipi, mapa de 1568:

Figura 66. Autor: Diogo Homen, 1568. "Mundus Movus, map of the Central America". © Sächsische Landesbibliothek, Dresden Mscr. Dresd.F.59a.

Mapa de 1585 amb presència de catalans, otomans i catalans amb castellans:

Figura 67. Autor: Escola de Luis Teixeira, 1585. "Coastal Charts of the Americas and West Africa".
© Hispanic Society of America, plate XII, ff.28v-29.

Mapa de 1625 amb otomans a la costa atlàntica d'Àfrica, i a l'actual Guyana:

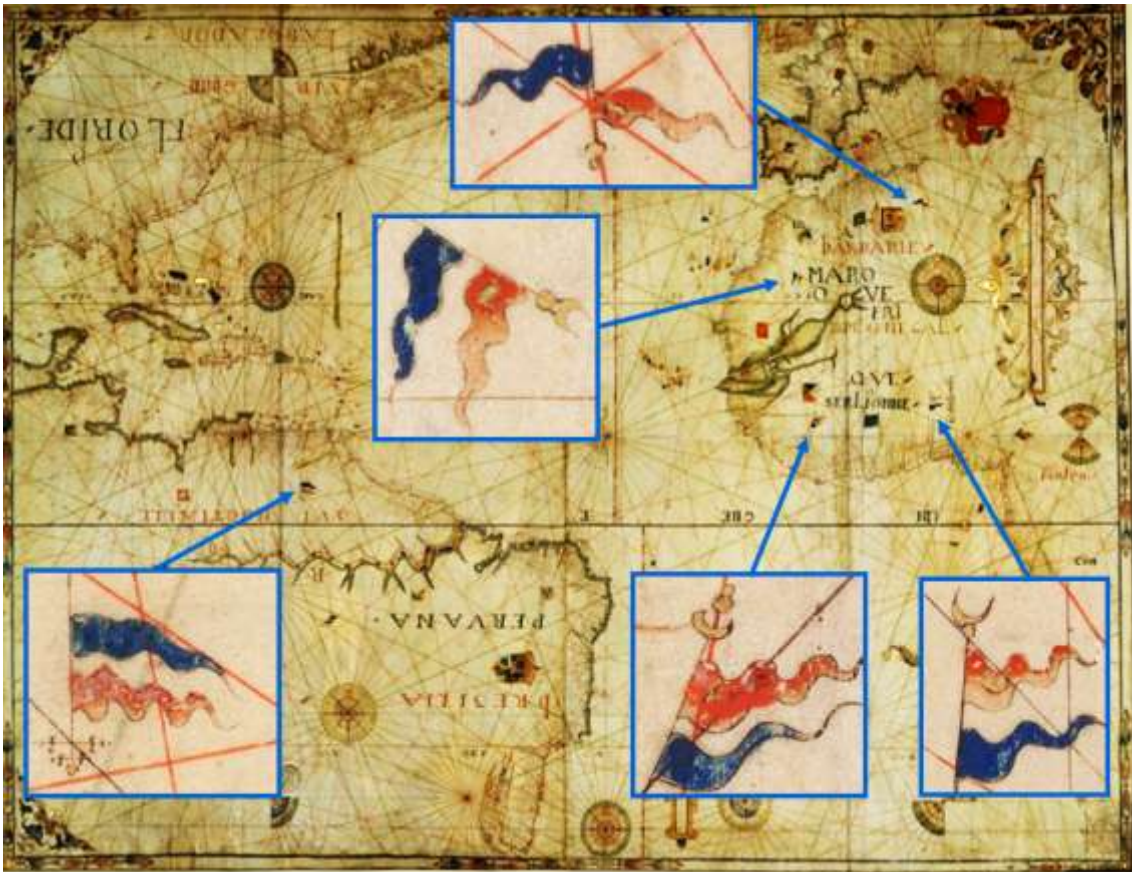

Figura 68. Autor: Jean Dupont de Dieppe. 1625. "Carte de l'Océan Atlantique". © Bibliothèque Nationale France, GE SH ARCH 9.

I un darrer mapa, en aquest cas enigmàtic, en què apareix el símbol d'una creu i de dues mitges llunes a l'actual Navarra. Mapa del segle XVI:

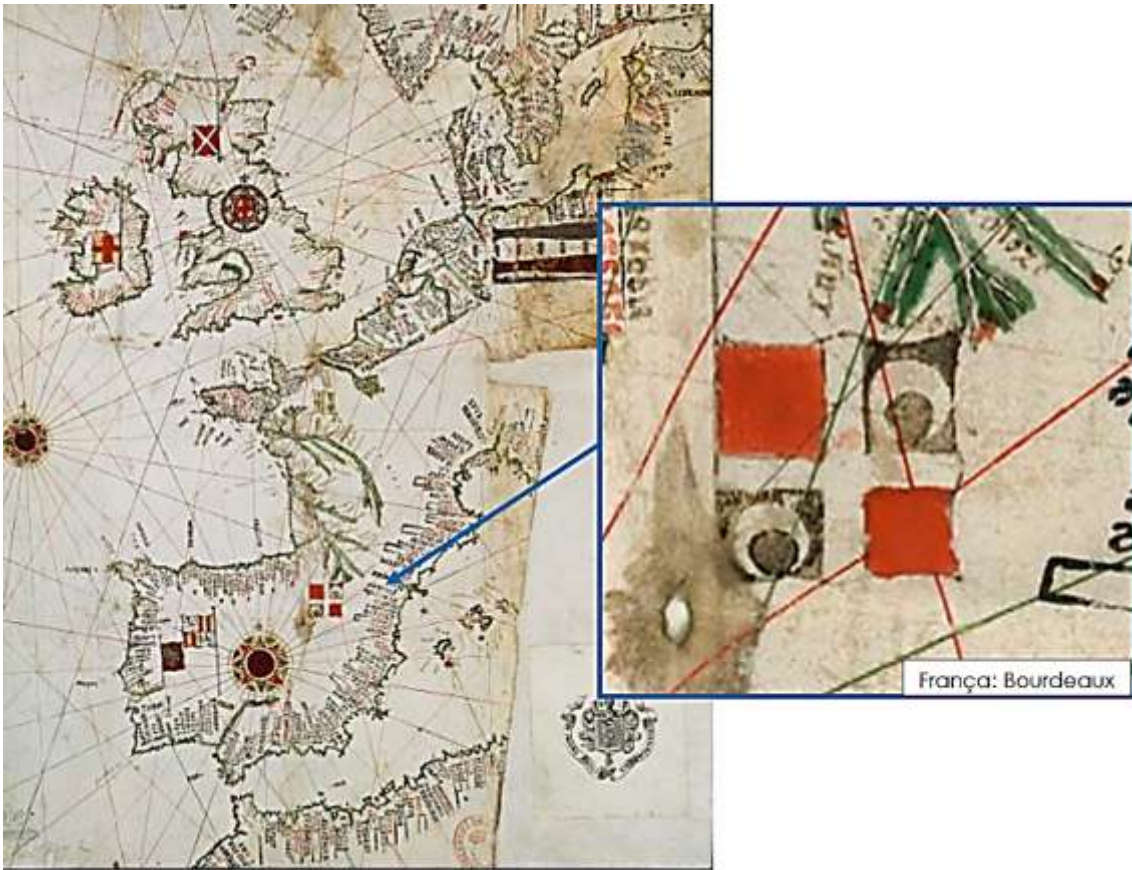

Figura 69. Autor: J. Trodec, segle XVI. "Carte de l'océan Atlantique nord-est". © BnF, département des Cartes et Plans, XVI J.Trodec, CPL GE D-7894 (RES).